

ΡΑΣΠΡΑΒΑ ΣΒΕΤΟΓΑ ΜΑКСΙΜΑ СА ΠΙΡΟΜ*

ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΞΙΜΟΥ ΜΕΤΑ ΠΥΡΡΟΥ

(ДРУГИ ДЕО)

ΠΥΡ. Καί δυνατόν τοῦτο ἐκ τῶν τῆς Παλαιᾶς καί Νέας δεῖξαι Γραμμάτων;

ΜΑΞ. Καί μάλιστα· καί γάρ οἱ Πατέρες οὐκ οἴκοθεν κινούμενοι, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν μαθόντες, τοῦτο φιλανθρώπως καί ἡμᾶς ἐδίδαξαν. Οὐ γάρ αὐτοί ἦσαν οἱ λαλοῦντες, ἀλλ' ἡ δι' ὅλου περιχωρήσασα αὐτοῖς χάρις τοῦ Πνεύματος.

ΠΥΡ. Ἐπειδή μιμήσει θείας ἀγοθότητος ὠφελῆσαι προθέμενος, εἰς τούτους ἑαυτὸν τῆς ζητήσεως ἐκδέδωκας τούς πόνους, ἀόκνως καί τοῦτο δίδαξον.

ΜΑΞ. Ἐν τοῖς ἀγίοις Εὐαγγελίοις εἴρηται περὶ τοῦ

ΠΙΡ: А да ли је то могуће показати на основу Старог и Новог Завета?

ΜΑКСИМ: Више је него могуће. Оци, наиме, нису по сопственом знању говорили, већ нас овоме човекољубиво поучише пошто су исто сазнали из Писма. Јер нису они сами говорили, већ благодат Духа којом су у потпуности били прожети.

ΠΙΡ: Пошто си подражавањем божанствене доброте ставио себе на располагање како би помогао потрудивши се око ове расправе, немој оклевати да нас и овоме поучиш.

ΜΑКСИМ: У светим еванђељима речено је за Господа како

*Изворник: *S. Maximi Disputatio cum Pyrrho*, PG 91, 287A–353B. Први део ове расправе Св. Максима Исповедника, закључно са колумном 320D Мињовог издања, објављен је у *Теолошким појледима* XLIII (бр. 1–3/2010), стр. 3–31. У овој свесци *Теолошких појледа* објављујемо други део расправе, тј. превод колумни 320D–353B.

Κυρίου, ὅτι Τῆ ἐπαύριον ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· πρόδηλον δέ, ὅτι καθ' ὃ οὐκ ἦν ἐκεῖ, ἠθέλησιν εἰσελθεῖν· οὐκ ἦν δέ ἀνθρωπότητι θεότητι γάρ οὐδενός ἄπεστιν. Ἄρα οὖν καθ' ὃ ἀνθρωπος, καὶ οὐ καθ' ὃ Θεός ἠθέλησεν εἰσελθεῖν· καὶ θελητικός ἦν καθ' ὃ ἀνθρωπος.

Καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν· Θέλω, ἵνα ὅπου εἰμί ἐγώ, καὶ αὐτοὶ ᾧσιν. Εἰ καθ' ὃ Θεός ὁ Χριστός ὑπὲρ τό ποῦ ἐστίν· οὐ γάρ ἐν τόπῳ καθ' ὃ Θεός· ὑπὲρ δέ τό ποῦ ἀδύνατον τὴν κτιστὴν φύσιν ὑπάρχειν· ἄρα καθ' ὃ ἀνθρωπος θέλει, ἵνα ὅπου ἐστί καὶ αὐτοὶ ᾧσι· καὶ θελητικός ἦν ὁ αὐτός καθ' ὃ ἀνθρωπος.

Καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν· Καὶ ἐλθὼν εἰς τόπον, εἶπε· Διψῶ. Καὶ ἔδωκαν αὐτῷ οἶνον μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος, οὐκ ἠθελε πιεῖν. Κατὰ ποῖον αὐτοῦ μέρος διψῆσαι αὐτόν λέγεται; Εἰ μὲν κατὰ τὴν θεότητα, ἐμπαθὴς ἔσται ἡ θεότης αὐτοῦ, πόσεως παρὰ φύσιν ἐφιεμένη. Εἰ δέ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἄρα καθ' ὃ ἐδίψησε, κατ' ἐκεῖνο καὶ τό ἀκατάλληλον τῆ φύσει οὐκ ἠθέλησε πιεῖν· καὶ θελητικός ἦν ὁ αὐτός καὶ καθ' ὃ ἀνθρωπος.

Καὶ ἀλλαχοῦ φησι· Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γάρ ἠθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. Εἰ τῆς σαρκός φύσει ὁ περιπατος, ἀλλ' οὐ τῆς καθ'

сушраган хшеде Исус изићи у Галилеју.¹ Јасно да пошто не беше онде хтеде тамо отићи. А не беше човештвом, јер божанством нигде није одсутан. Следствено томе, као човек, а не као Бог хтеде да оде, па тако као човек беше вољан.

На другом пак месту: *хођу га тамо иде сам ја буду и они.*² Ако је Христос као Бог изнад месног одређења, онда он као Бог не може бити на неком месту. А створеној природи је немогуће да постоји без месног одређења. Следствено томе, Господ као човек хоће да тамо где је он буду и они, па тако он исти и као човек беше вољан.

Другде пак: *и дошавши на месџо рече: Жедан сам. И гадоше му да пије оцаш џомешан са жуци, и окусивши не хшеде га пије.*³ По којем се његовом делу каже да је био жедан? Ако је по божанству, биће да се његово божанство противно природи предало страсти за пићем. Ако ли је по човештву, по чему ожедне, по ономе и не хтеде да пије оно што не одговара природи, па тако он исти и као човек беше вољан.

Другде пак: *и хођаше Исус џо Галилеју; јер џо Јудеју не хшеде га ходи, јер шражаху Јудејци да ја удију.*⁴ Ако је природа по којој је ходио телесна, а не природа божанства које јој се по

¹ Јн. 1, 43.

² Јн. 17, 24.

³ Уп. Мт. 27, 33–34.

⁴ Јн. 7, 1.

ὑπόστασιν ἠγνωμένης αὐτῆ θεότητος, ἄρα καθ' ὃ ἄνθρωπος ὁ αὐτός ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ περιπατῶν, οὐκ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν· καὶ θελητικός ὁ αὐτός καὶ καθ' ὃ ἄνθρωπος.

Καὶ ἑτέρωθι πάλιν· Κακεῖθεν ἐξελθόντες, παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας· καὶ οὐκ ἤθελεν, ἵνα τις γνῶ. Ὁμολόγηται παρὰ πάντων ἡ πόρευσις φύσει τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς εἴρηται, εἶναι τοῦ Κυρίου, ἀλλ' οὐ τῆς αὐτοῦ θεότητος· εἰ δέ καθ' ὃ ἄνθρωπος, ἀλλ' οὐ καθ' ὃ Θεός φύσει, προσῆν αὐτῶ ἡ πόρευσις· ἄρα καὶ καθ' ὃ ἄνθρωπος παραπορευόμενος μετὰ τῶν μαθητῶν, οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνῶ· καὶ θελητικός ἦν ὁ αὐτός καὶ καθ' ὃ ἄνθρωπος.

Καὶ ἑτέρωθι πάλιν· Κακεῖθεν ἀναστάς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὄρια Τύρου καὶ Σιδῶνος. Καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν, οὐδένα ἤθελε γνῶναι καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν. Εἰ καθ' ὃ Θεός ὁ Χριστός δύναμις ἦν ἀθυπόστατος· καθ' ὃ δέ ἄνθρωπος, ἀσθενεία· Εἰ γάρ καὶ ἐσταυρώθη, φησὶν ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ἐξ ἀσθενείας, ἀλλά ζῆ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ· ἄρα καθ' ὃ ἄνθρωπος, καὶ οὐ καθ' ὃ Θεός, εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν, οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνῶ· καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν· καὶ θελητικός ἦν ὁ αὐτός, καὶ καθ' ὃ ἄνθρωπος.

Καὶ ἀλλαχοῦ φησι· Περί τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτός ἔρχεται πρὸς αὐτούς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς. Εἰ μὲν καθ' ὃ Θεός, τοῦτό τις

ипостаси сјединило, онда исти онај који је као човек у Галилеји ходио, у Јудеји не хтеде да ходи, па тако он исти и као човек беше вољан.

На другоге месту поново: *и изишавши оганде иѣаху кроз Галилеју; и не хѣде да ко дозна.*⁵ Сви признају да ход по природи припада човештву Господњем, како је речено, а не његовом божанству. Ако му као човеку, а не као Богу, по природи беше својствен ход, онда као човек пролазећи кроз Галилеју са ученицима, не хтеде да ко дозна, па тако он исти и као човек беше вољан.

На другоге месту поново: *и усѣавши оганде, оѣише у крајеве ширске и сигонске, и ушавши у кућу, хѣде да ѣо нико не дозна; но није се моѣао сакриѣи.*⁶ Ако као Бог Христос беше сила самоипостасна, као човек беше слабост. *Јер ако и расѣеѣ би, вели божанствени Апостол, ѣо слабостѣи, али живи ѣо сили Божијој.* Следствено томе, пошто је као човек ушао у кућу, не хтеде да ко дозна; и није се могао сакрити, па тако он исти и као човек беше вољан.

Другде пак вели: *и око чеѣврѣе сѣраже ноѣне доѣе к њима идући ѣо мору; и хѣде да их мимоиѣе.*⁷ Ако ли ко схвати речено као да се односи на њега

⁵ Мк. 9, 30.

⁶ Мк. 7, 24.

⁷ Мк. 6, 24.

περὶ αὐτοῦ εἰρησθαι ἐκλάβη, πέρασι σωματικοῖς, τῷ ἄνω φημί, καὶ τῷ κάτω τῷ ἔμπροσθεν καὶ τῷ ὀπίσω τῷ δεξιᾷ καὶ τῷ ἀριστερᾷ, διαληφθαι τὴν θεότητα λέγειν ἀναγκασθήσεται. Εἰ δέ καθ' ὃ ἄνθρωπος ταῦτα εἰρησθαι περὶ αὐτοῦ λέγει ἄρα θελητικός ἦν ὁ αὐτός καὶ καθ' ὃ ἄνθρωπος.

Καὶ ἀλλαχοῦ φησι: Καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες αὐτῷ: Ποῦ θέλεις, ἀπελθόντες ἐτοιμάσομέν σοι τό Πάσχα φαγεῖν; Εἰ ἡ βρωσις τοῦ Πάσχα τῶν ὑπὸ νόμον ἐστί· γέγονε δέ ὁ Κύριος καθ' ὃ ἄνθρωπος θέλων ἔφαγε τό Πάσχα, καὶ θελητικός ἦν ὁ αὐτός καὶ καθ' ὃ ἄνθρωπος.

Καὶ ὁ θεῖος δέ Ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολῇ, περὶ αὐτοῦ φησιν· Ὑπήκοος γενόμενος μέχρι θανάτου, θανάτου δέ σταυροῦ. Θέλων οὖν ἄρα ὑπήκουσεν, ἢ μὴ θέλων; Ἄλλ' εἰ μὲν μὴ θέλων, τυραννίς δέ εὐλόγως, καὶ οὐχ ὑπακοή λεχθείη. Εἰ δέ θέλων ὑπήκοος δέ οὐ καθ' ὃ Θεός, ἀλλά καθ' ὃ ἄνθρωπος γέγονε· «Καθ' ὃ γὰρ Θεός, οὔτε ὑπήκοος, κατὰ τοὺς Πατέρας, οὔτε ἀνήκοος.» - «Τῶν γὰρ δευτέρων, καὶ τῶν ὑπὸ χεῖρα ταῦτα,» φησὶν ὁ θεῖος Γρηγόριος· ἄρα καὶ καθ' ὃ ἄνθρωπος θελητικός ἦν.

Καὶ ὁ μακάριος δέ Δαβὶδ ἐν τῷ τριακοστῷ ἐννάτῳ ψαλμῷ· Θυσίαν καὶ προσφορὰν, φησὶν, οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δέ κατηρτίσω μοι. Ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας

као Бога, онда ће бити принуђен да каже како је божанство одређено телесним одредницама, а то су велим *горе* и *доле*, *напред* и *назад*, *десно* и *лево*. Ако ли пак каже да је ово речено о њему као о човеку, биће да исти и као човек беше вољан.

Другде пак вели: *ὑριστῶ-ῦιше ученици њеῖови ἰοвореῖμι*: *Где хоћеш да ти уῖοшовимо да једеш Пасху?*⁸ Ако је једење Пасхе прописано Законом, онда је Господ као човек, а не као Бог, под Законом. Следствено томе, као човек захтевши јео је Пасху, па тако он исти и као човек беше вољан.

А божанствени Апостол у Посланици Јеврејима о њему каже да је *био ὑοслушан до смρ-ῖти, и ῖο до смρῖти на κρῖτω*.⁹ Да ли је био послушан зато што је то хтео, или пак не? Ако ли није хтео, онда би се ово требало назвати тиранијом, а не послушношћу. Ако ли хтеде, послушан је постао не као Бог, већ као човек. Јер, по оцима, као Бог је нити послушан, нити непослушан. *Ово су, наиме, својсῖтва нижих и ὑοῖ-чињених*, вели божанствени Григорије. Следствено томе, и као човек беше вољан.

И божанствени Давид у тридесет деветом псалму каже: *Жрῖвцу и ῖριнос ниси хῖео, а ῖielo си ми ῖριῖремио; свесῖα-љенице и жрῖве за ῖрехе ниси*

⁸ Мт. 26, 17.

⁹ Дословно је цитирано место Фил. 2, 8. Уп. и Јев. 5, 8 и 12, 2.

οὐκ ἐξεζήτησας· τότε εἶπον· Ἴδοῦ ἤκω.
 Ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ
 ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι τό θέλημα σου· ὁ
 Θεός μου, ἠβουλήθην. Ὅτι μὲν καθ'
 ὁ ἄνθρωπος ὁ Χριστός, καί οὐ καθ' ὁ
 Θεός, Θεός αὐτοῦ λέγεται ὁ Πατήρ,
 ὡσπερ καί Πατήρ, καθ' ὁ Θεός, καί
 οὐ καθ' ὁ ἄνθρωπος, οὐδέ τοὺς δι'
 ἐναντίας οἶμαι διαμφιβάλλειν. Εἰ δέ
 καθ' ὁ ἄνθρωπος, καί οὐ καθ' ὁ Θεός,
 Θεός αὐτοῦ ἐστιν ὁ Πατήρ, ἄρα καί
 καθ' ὁ ἄνθρωπος, καί οὐ καθ' ὁ Θεός,
 ἠβουλήθη τό θέλημα τοῦ Πατρὸς καί
 αὐτοῦ ποιῆσαι· αὐτοῦ γάρ ἐστι καί τό
 τοῦ Πατρὸς θέλημα, Θεοῦ καί αὐτοῦ
 κατ' οὐσίαν ὄντος. Εἰ γάρ τοῦτο,
 οὐ μόνον καθ' ὁ Θεός καί τῷ Πατρὶ
 ὁμοούσιος ἦν θελητικός, ἀλλά καί
 καθ' ὁ ἄνθρωπος καί ἡμῖν ὁμοούσιος.

Χρή δέ εἰδέναι ὡς τά νῦν
 παρατεθέντα τοῦ ψαλμοῦ ῥήματα
 ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ἐν τῇ πρὸς
 Ἑβραίους Ἐπιστολῇ, εἰς τόν Κύριον
 ἐξείληφεν. Ὁ μέγας δέ Μωϋσῆς
 ἐν τῇ τοῦ ἀνθρώπου γενέσει τόν
 Θεόν εἰσάγει λέγοντα· Ποιήσωμεν
 ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν
 καί καθ' ἡμοίωσιν. Εἰ οὖν εἰκῶν
 ὁ ἄνθρωπος τῆς θείας φύσεως·
 αὐτεξούσιος δέ ἡ θεία φύσις· ἄρα καί
 ἡ εἰκῶν· εἶπερ τήν πρὸς τό ἀρχέτυπον
 σῶζει ὁμοίωσιν, αὐτεξούσιος φύσει
 τυγχάνει. Εἰ δέ τοῦτο, γέγονε δέ τό
 φύσει ἀρχέτυπον καί εἰκῶν φύσει,
 ἄρα κατ' ἄμφω τὰς αὐτοῦ φύσεις
 θελητικός φύσει ὑπῆρχεν ὁ αὐτός.
 Προαπείχθη γάρ ἐκ τῶν Πατέρων,
 τό θέλημα εἶναι τήν κατά φύσιν
 αὐτεξουσιότητα.

¹⁰ Пс. 39, 7–9.

¹¹ Пост. 1, 26.

шражио. Тага рекох: Ево дола-
зим, у њочешку књије најисано
је за мене, да учиним вољу шво-
ју, Боже мој, захшедох.¹⁰ Овде је
 Христос као човек, не као Бог,
 а Отац се назива његовим Бо-
 гом, баш као што је и Отац као
 Бог, а не као човек; мислим да
 ни противници ово не доводе у
 питање. Ако је дакле као човек,
 а не као Бог, Бог његов је Отац,
 онда и као човек, а не као Бог,
 захтеде да чини вољу Очеви и
 сопствени. Јер његова је воља
 и Очева, њега као Бога по су-
 штини. Ако ли је тако, онда не
 беше вољан само као Бог и Оцу
 једносуштан, већ и као човек и
 као нама једносуштан.

Треба знати да управо наве-
 дене речи псалма божанствени
 Апостол, у Посланици Јевреји-
 ма, примењује на Господа. А ве-
 лики Мојсеј говорећи о човеко-
 вом постању уводи у приповест
 Бога који говори: *Да начинимо*
човека њо образу нашему и њо њо-
годију.¹¹ Ако је дакле човек икона
 божанске природе, а божанска
 је природа самовласна, биће и
 да је икона, уколико чува подо-
 бије првообразу, самовласна по
 природи. Ако је овако, Христос
 је био по природи и првообраз и
 икона, а следствено томе је исти
 постојао као вољан по обе њего-
 ве природе. А већ је раније пока-
 зано на основу учења отаца да је
 воља природна самовласност.

Δεῖ δὲ εἰδέναι ὡς ἡ αὐτεξουσιότης ὁμωνύμως λέγεται μὲν, ὡσπερ καὶ ἡ φύσις· ἄλλως δὲ ἐπὶ Θεοῦ λαμβάνεται, καὶ ἄλλως ἐπὶ ἀγγέλων, καὶ ἄλλως ἐπὶ ἀνθρώπων. Ἐπὶ μὲν Θεοῦ ὑπερουσίως· ἐπὶ δὲ ἀγγέλων, ὡς συντρεχούσης τῇ ἕξει τῆς προχειρήσεως, καὶ παρενθήκη ὅλως χρόνου μὴ παραδεχομένης· ἐπὶ δὲ ἀνθρώπων, ὡς χρονικῶς τῆς ἕξεως ἐπινοουμένης τῆς προχειρήσεως. Εἰ γὰρ θέλων ὁ Ἀδάμ ὑπήκουσε, καὶ θέλων ἐθεώρησε, καὶ θελήσας ἔφαγεν· ἄρα πρωτοπαθὴς ἐν ἡμῖν ἡ θέλησις. Εἰ δὲ πρωτοπαθὴς ἐν ἡμῖν ἡ θέλησις, ταύτην δὲ μετὰ τῆς φύσεως κατ' αὐτοῦς οὐ προσείληφεν ὁ Λόγος ἐνανθρωπήσας· οὐκ ἄρα ἐγὼ χωρὶς ἁμαρτίας γέγονα. Εἰ δὲ ἐγὼ χωρὶς ἁμαρτίας οὐ γέγονα, οὐκ ἄρα ἐσώθην· εἶπερ τό ἀπρόσληπτον, ἀθεράπευτον.

Ἐπειτα δὲ, εἰ ἔργον αὐτοῦ καὶ ποίημα ἡ αὐτεξουσιότης τῆς φύσεως ὑπάρχει δύναμις, ταύτην δὲ ὁ Λόγος σαρκωθείς, κατ' αὐτοῦς, μετὰ τῆς φύσεως καθ' ἑνωσιν ἄρρήτον οὐ προσείληφεν, ἢ καταγνοῦς τῆς οἰκειᾶς δημιουργίας, ὡς οὐ καλῆς, ταύτην ἑαυτοῦ ἀπεπέμψατο· ἢ φθονήσας ἡμῖν τῆς κατ' αὐτὴν θεραπείας, ἡμᾶς μὲν τῆς ἐντελοῦς ἀποστερωῶν σωτηρίας, καὶ ἑαυτὸν ὑπὸ πάθος ὄντα δεικνύς, τῷ μὴ θέλειν, ἢ τῷ μὴ δύνασθαι τελείως σώζειν.

Ταῦτα μὲν περὶ τοῦ θελητικόν εἶναι φύσει τὸν σαρκωθέντα Θεόν

Τреба знати да се одредница самовласност користи уопштено, али да, баш као и и одредница природа, једно значи за Бога, друго за ангеле и друго за људе. У случају Бога је надсушна; у случају ангела настројење и предузимање се подударају и самовласност не подразумева никакав временски ток; код људи је пак самовласност временска, јер настројење подразумева замишљање што претходи предузимању. Јер ако Адам хотећи послуша, и хотећи намисли и захтевши поједе, биће да је првострадална у нама воља. Ако ли је првострадална у нама воља, управо ову, по њима, Логос није примио са природом очовечивши се, па тако ни ја нисам постао слободан од греха. А ако ли се ја нисам ослободио од греха, нисам ни спасен, јер оно што није узето, није ни исцељено.

Даље, ако његово дело и творевина постоји као самовласна сила природе, ову Логос оваплоћени, по њима, по неизрецивом сједињењу са природом није примио, било зато што је презрео сопствено саздање, као да није добро, одбацивши га од себе, било зато што нам је тиме ускратио исцељење, лишавајући нас у потпуности спасења, показујући тако себе страдалним, а не хотећи или не могући да нас у потпуности спасе.

Ово је речено о томе да је оваплоћени Бог Логос вољан

Λόγον, καί καθ' ὃ ἄνθρωπος· περί σέ τοῦ θελητικόν φύσει εἶναι τόν αὐτόν, καί καθ' ὃ Θεός, ἔνθεν εισόμεθα. Φησί γάρ αὐτός ὁ Κύριος ἡμῶν καί Θεός, ἡ μόνη ἀλήθεια, περί ἑαυτοῦ ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις οὕτως· Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτένουσα τούς προφήτας, καί λιθοβολοῦσα τούς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν· ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τά τέκνα σου, ὡσπερ ὄρνις ἐπισυνάγει τά νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καί οὐκ ἠθελήσατε; Νῦν ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. Δῆλον γάρ, ὅτι οὐ καθ' ὃ ἄνθρωπος ἀλλά καθ' ὃ Θεός, δείξας τούς ποικίλους τῆς σοφῆς αὐτοῦ περί τόν ἄνθρωπον προνοίας τρόπους· δι' ὧν θελήσας ἀπό τῆς τῶν ἐκτός πλάνης τῆν φύσιν πρὸς ἑαυτόν ἐπισυνάξει, αὕτη οὐκ ἠθέλησε.

Καί πάλιν φησίν· Ὡσπερ ὁ Πατήρ ἐγείρει τούς νεκρούς, καί ζωοποιεῖ οὕτω καί ὁ Υἱός, οὗς θέλει ζωοποιεῖ. Εἰ τό, ὡς ἐπίρρημα συγκριτικόν ἐστίν· αἱ δέ συγκρίσεις τῶν ὁμοουσίων· οὐκ ἄρα τοῦτο δυνατόν κατὰ τόν ἀνθρώπινον ἐπὶ Χριστόν λέγεσθαι. Οὐκοῦν ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ Σωτήρ ὅτι, ὡσπερ ὁ Πατήρ, Θεός ὢν, θελήματι τούς νεκρούς ζωοποιεῖ, οὕτω καί αὐτός, ὁμοούσιος ὢν τῷ Πατρὶ καί ὁμοθελής, οὗς θέλει ζωοποιεῖ. Ταῦτα τῶν εὐαγγελιστῶν, καί ἀποστόλων, καί προφητῶν τά δόγματα. Τίς οὖν ὑπέρ ταῦτα μείζων ἀπόδειξις περί τοῦ φύσει θελητικόν εἶναι τόν αὐτόν καί καθ' ὃ Θεός ἐστι, καί καθ' ὃ ἄνθρωπος;

природом и као човек. О томе да је исти вољан и као Бог сада ћемо прозборити. Вели, наиме, сам Господ наш и Бог, једина Истина, овако у еванђељима: *Јерусалиме, Јерусалиме, који убијаш пророке и засијаш камењем њослане шеби, колико њуша хшедох да саберем чеда твоја, као шшо кокош скуйља њилиће своје њод крила, и не хшедосше!* *Ево ће вам се ошавиши кућа ваша њусша.*¹² Јасно је да ово није рекао као човек, јер ако је и недавно био постао човек, ипак је и као Бог показао разноврсне начине свога мудрог промишљања о човеку, по којима и захтеде да приведе себи природу човечију од спољашње заблуде, а ова не хтеде.

И опет вели: *Као шшо Ошац њодиге мршве и оживљава, шако и Син које хоће оживљава.*¹³ Ако је као срањујући прилог, а срањење постоји код једносушних, немогуће је дакле да се ово говори за Христа по човештву. Тако дакле, Спаситељ нас је поучио да, управо као што и Отац, будући Бог, по својој вољи мртве оживљава, тако и он, будући једносуштан и једновољан Оцу, које хоће оживљава. Ово су догмати евангелиста, апостола и пророка. Који је већи доказ од ових да је исти вољан по природи и као Бог и као човек?

¹² Мт. 23, 37–38; Лк. 13, 34–35.

¹³ Јн. 5, 21.

ΠΥΡ. Οὐδέν τούτων πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ φυσικά εἶναι τὰ θελήματα σαφέστερον. Πῶς οὖν τὸν ἐπιδοθέντα λίβελλον ὑπὸ Μηνᾶ τοῦ γενομένου ἐπισκόπου τῆς βασιλίδος, ἐν θέλημα ἔχοντα, ἐδέξατο Βιγίλιος ὁ τῆς Ῥωμαίων τηνικαῦτα πρόεδρος, καὶ ταῦτα ἐμφανισθέντος αὐτοῦ ἐν τῷ βασιλικῷ σεκρέτῳ τοῦ τηνικαῦτα τῶν Ῥωμαίων βασιλεύοντος, καὶ τῆς συγκλήτου;

ΜΑΞ. Θαυμάζω πῶς πατριάρχαι ὄντες κατατολμᾶτε τοῦ ψεύδους. Ὁ προηγησάμενός σου πρὸς Ὀνώριον γράφων, εἶπεν, ὅτι «Ἐπηγορεύθη μὲν, οὐκ ἐπεδόθη δέ, οὔτε ἐνεφανίσθη» αὐτός δέ ἐν τοῖς πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην τὸν πάπαν, ἔφησεν ὅτι «Ἐπεδόθη καὶ ἐνεφανίσθη», ἀναγνωσθεῖς διὰ Κωνσταντίνου Κουαίστωρος. Τίτι οὖν πιστεύομεν; σοί, ἢ τῷ πρό σου; Οὐ γάρ δυνατόν ἀμφοτέρους ἀληθεύειν.

ΠΥΡ. Καὶ οὕτω γέγραπται τῷ πρό ἐμοῦ;

ΜΑΞ. Οὕτω γέγραπται.

ΠΥΡ. Ἐστω περὶ Βιγιλίου ταῦτα. Τί ἔχεις περὶ Ὀνωρίου εἰπεῖν φανερώς πρὸς τὸν πρό ἐμοῦ ἐν δογματίσαντος θέλημα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ;

ΜΑΞ. Τίς ἀξιόπιστος ἐξηγητῆς τῆς τοιαύτης καθέστηκεν

ΠΙΡ: Ништа јасније од овога не показује да су воље природне. Но како је онда либелус који је предао Мина, онај што беше епископ Цариграда, а који садржи учење о једној вољи, примио Вигилије, тадашњи предстојатељ Римљана, и како је ово исти објавио у Царском секрету онога што тада владаше Ромејима и у Сенату?

ΜΑΞΙΜ: Чудим се како се, иако сте патријарси, осмељујете да посетите за лажима? Онај што си га ти поменуо, пишући Хонорију, рече да „је било речено, не и предано, нити пак објављено“. Ти пак, у писмима међу светима папи Јовану, велиш да је било *прегашио* и објављено, те да га је прочитао квестор Константин. Кома дакле да верујемо? Теби или ономе пре тебе? Јер није могуће да обојица говорите истину.

ΠΙΡ: Мој претходник је тако написао?

ΜΑΞΙΜ: Тако је написано.

ΠΙΡ: Нека буде да је тачно то о Вигилију. А шта ми можеш рећи о Хонорију, јер је очигледно да је у спису упућеном моме претходнику научавао догмат о једној вољи Господа нашега Исуса Христа?

ΜΑΞΙΜ: Ко је веродостојни тумач те посланице, да ли

ἐπιστολῆς, ὁ ταύτην ἐκ προσώπου Ὁνωρίου συντάξας, ἔτι καὶ περιῶν, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ καλῶν, καὶ τοῖς τῆς εὐσεβείας δόγμασι παῖσαν τὴν Δύσιν καταφαιδρύνων, ἦ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰ ἀπὸ καρδίας λαλοῦντες;

ΠΥΡ. Ὁ ταύτην συντάξας.

ΜΑΞ. Ὁ αὐτὸς οὖν πρὸς τὸν ἅγιον Κωνσταντῖνον, τὸν γενόμενον βασιλέα, ἐκ προσώπου πάλιν Ἰωάννου τοῦ ἐν ἀγίοις πάπα περὶ αὐτῆς γράφων, ἔφη, ὅτι «Ἐν θέλημα ἔφημεν ἐπὶ τοῦ Κυρίου, οὐ τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἀλλὰ μόνης τῆς ἀνθρωπότητος. Σεργίου γάρ γραψαντος, ὡς τινες δύο θελήματα λέγουσι ἐπὶ Χριστοῦ ἐναντία, ἀντεγράψαμεν, ὅτι Ὁ Χριστὸς δύο θελήματα ἐναντία οὐκ εἶχε· σαρκὸς φημι, καὶ πνεύματος, ὡς ἡμεῖς ἔχομεν μετὰ τὴν παράβασιν· ἀλλ' ἐν μόνον, τὸ φυσικῶς χαρακτηρίζον τὴν αὐτοῦ ἀνθρωπότητα.» Καὶ τούτου ἀπόδειξις ἐναργής, τὸ καὶ μελῶν καὶ σαρκὸς μνησθῆναι ἅπερ καὶ ἐπὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ ἐκεῖνα ληφθῆναι οὐ συγχωρεῖ. Εἶτα καὶ προκατάληψιν ἀνθυποφορᾶς ποιούμενος, φησὶν· «Εἰ δέ τις λέγοι· Καὶ τίνος χάριν περὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ διαλαβόντες, περὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ μνήμην οὐκ ἐποιήσασθε; φαμέν, ὅτι πρῶτον μὲν πρὸς τὴν ἐρώτησιν ἢ ἀπόκρισις γέγονεν· ἔπειτα δέ, καὶ τῷ τῆς γραφῆς ἔθει, ὡς ἐν πᾶσι, καὶ ἐν τούτῳ ἐπόμενοι· ποτέ μὲν ἀπὸ τῆς θεότητος αὐτοῦ διαλεγόμενης· ὡς ὅταν λέγη ὁ Ἀπόστολος· Χριστὸς

онај који ју је у име Хонорија саставио, притом изобилујући и осталим својим добрима и веселећи читав Запад догматима благочешћа, или пак они који су у Цариграду говорили што им је на памети?

ПИР: Онај који је саставио.

ΜΑΚΣΙΜ: Исти Свето-ме Константину, онеме који је био цар, пишући поново, али у име Јована, међу светима папе, о овоме рече: „Кажемо да је једна воља код Господа, али не једна његовог божанства и човештва, већ само човештва. Јер када Сергије написа како неки говоре да су у Христу две супротстављене воље, одговорисмо да Христос није имао две супротстављене воље, ону телесну и ону духовну, како ми имамо након престопа, већ само једну, која се по природи одређује као припадајућа његовом човештву“. Јасан доказ овога је то што помињање удова и тела није право приписати његовом божанству. Тако, предосећајући приговор, вели: „А ако би ко рекао *А зашѣво, ѡ-шѣво одвојистѣ оно шѣво се односи на човешѣво Христѣво, не ѡменусѣ и оно шѣво се односи на божансѣво?*, ми пак кажемо да је одговор на питање дат, пошто, као и у свему, тако и у овоме, следећи обичају Писма, некада говоримо о божанству,

Θεοῦ δύναμις, καὶ Θεοῦ σοφία· ποτέ δέ ἀπό τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ, καὶ μόνον, ὡς ὅταν ὁ αὐτός λέγῃ: Τό μωρόν τοῦ Θεοῦ, ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν· καὶ τό ἀσθενές τοῦ Θεοῦ, ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν.»

ΠΥΡ. Απλούστερον ὁ πρό ἐμοῦ, τῇ λέξει προσεσχηκῶς, τοῦτο ἐδέξατο.

ΜΑΞ. Ἀλήθειαν λέγω· οὐδέν οὕτως ἀπεδιέθηκέ με πρός τόν πρό σοῦ, ὡς τό παλίμβολον αὐτοῦ· ἤγουν τό ἄλλοτε εἰς ἄλλας αὐτόν μεταπίπτειν ἐννοίας, καί ἐν μηδενί βεβηκέναι φρονήματι. Ποτέ μὲν τοὺς τοῦτο τό ἐν θέλημα θεῖον προσαγορεύοντας ἀποδεχόμενος, τό Θεόν μόνον εἶναι τόν σαρκωθέντα εἰσηῆγε· ποτέ δέ, τοὺς βουλευτικόν αὐτό λέγοντας, ἄνθρωπον αὐτόν ψιλόν εἶναι εἰσηῆγε, βουλευτικῶς καθ' ἡμᾶς διατιθέμενον (διακεείμενον), καί μηδέν διαφέροντα Πύρρου καί Μαξίμου· ποτέ δέ ὑποστατικόν αὐτό λέγων, τῇ διαφορᾷ τῶν ὑποστάσεων συνεισηῆγε καί τό διάφορον τῶν θελημάτων ἐπί τῶν ὁμοουσίων· ποτέ δέ, καί τοὺς ἐξουσιαστικόν αὐτό λέγοντας ἀποδεχόμενος, σχετικὴν εἰσηῆγε τὴν ἔνωσιν· ἐξουσία γάρ, καί ἀσθεντία, καί τά τοιαῦτα, γνώμης προδήλως, ἀλλ' οὐ φύσεως ὑπάρχει κινήματα· ποτέ δέ, τοὺς

као када Апостол каже *Χριστός, Божија сила и Божија ὑπερμυδросί*,¹⁴ а некада пак само о човештву његовом, као када исти каже *Λυγροσί Божија је мугрија од људи, а слабосί је Божија јача од људи*“.¹⁵

ПИР: Мој је претходник ово разумео простије, држећи се бу-квалног значења речи.

ΜΑКСИΜ: Истину говорим: ништа ме тако није удалило од твога претходника као његова непостојаност; непрестано је мењао мишљење, и није се дао утврдити ни у једном ставу. Тако, у једном случају, саглашавајући се са онима који говоре да је ово једна божанска воља, дође до тога да је оваплоћени само Бог, а други пут пак, са онима који говоре како је ово сила расуђивања, дође до тога да је исти само прост човек, тако да је исти по расуђивању придружен нама, не разликујући се ни по чему од Пира и Максима. Другом приликом би пак за вољу говорио да је ипостасна, тако да је са разликом ипостаси увео и разлику воља за једносушне. Опет, саглашавајући се са ставом да је воља својевласност, дошао је до тога да је сједињење природа односно; својевласност је, наиме, и господарство, и томе слично, а јасно је да таква кретања припадају гномичкој вољи, те да нису од при-

¹⁴ 1 Кор. 1, 24.

¹⁵ 1 Кор. 1, 25.

προαιρετικόν καί γνωμικόν αὐτό λέγοντας προσλαμβανόμενος, καί κυρίους ἑαυτοῦ καθιστῶν, οὐ μόνον ψιλόν ἄνθρωπον εἰσηγε τόν Κύριον, ἀλλά καί τρεπτόν καί ἁμαρτωλόν· εἴπερ ἡ γνώμη τῶν ἀντικειμένων ἐστί κριτική, καί τῶν ἀγνοουμένων ζητητική καί τῶν ἀδήλων βουλευτική· ποτέ δέ, τοὺς οἰκονομικόν αὐτό λέγοντας, τό, πρό τῆς οἰκονομίας ἀθέλητον αὐτόν εἶναι, καί εἰ τι ἕτερον ἔπεται τῷ λόγῳ ἄτοπον, εἰσηγε· καί εἰς ἄλλας μυρίας ἀτόπους ἐξηνέχθη ὑπολήψεις, τήν ἀλήθειαν βάσιν οὐκ ἐσχηκώς· ἄς δι' ἀκριβείας εἰ βουληθείην Γραφῇ παραδοῦναι μετά τῶν αὐτῶν ἀτόπων, οὐδέ ὁ μέλλον ἀρκέσει χρόνος. Τίς δέ ἀνάγκη χάρτας προθεῖναι καί σχίσαι τήν ἀγίαν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν; Οὐδέ τό πᾶσι κοινότατον συνιδεῖν ἠδυνήθη. Ἦ γάρ, ἵνα παραχωρήσωμεν ὑμῖν, τά τῶν συνόδων ἔχουσι δόγματα, ὡς ὑμεῖς οὐκ ἀληθεύοντες ἔφητε, καί οὐ δεόμεθα τῶν ὑμετέρων χαρτῶν, ταύτας καί πρίν καί νῦν δεχόμενοι καί περιπτυσσόμενοι· ἢ οὐ τά τῶν συνόδων ἔχουσι, καί πολλῶ πλέον τούτους ἀποστρέφεσθαι καί φεύγειν δίκαιον. Τῆς οὖν τῶν αὐτῶν χαρτῶν προθέσεως καθ' ἑκάτερον ἀδίκου καί παρανόμου οὔσης, καί ἡ αὐτῶν κατάλυσις δι' ἑκάτερον δικαία καί κανονική καθέστηκεν.

ΠΥΡ. Σωφρόνιος, ὁ μικρῶ πρόσθεν πατριάρχης γενόμενος

роде. А некада пак, прихватајући оне који говоре да је воља изборна и гномичка, и поставивши их себи за господаре, дошао је до тога да је Господ не само прост човек, већ и превртљив и грешан, будући да је гномичка воља просуђивање између супротстављених ствари, истраживање непознаница и расуђивање нејасноћа; некада је, пак, саглашавајући се са онима који говоре како је воља икономијска, допустио могућност да је Господ пре домостроја био безвољан или шта друго што следи из неприличне речи, па је тако, пошто није имао истиниту основу, увучен у многе друге неприличне претпоставке, које са свим њиховим неприличностима, иако вољан, акривично и уз помоћ Писма, не бих имао времена да разобличим. Јер зашто је нужно наметати хартије и цепати свету Цркву Божију? Нити се може обзнанити оно што је најопштије свима. Јер ако ове хартије, да вам допустимо, садрже саборске догмате, као што неистинито говористе, онда нам оне не требају, будући смо те исте догмате примали и пригрлили како раније, тако и сада; ако пак не садрже саборске догмате, много је исправније одвратити се и побећи од њих. Тако, то што је усмерење самих хартија и неправедно и незаконно учинило је да њихово затирање буде праведно и канонично.

ПИР: Софроније, који мало пре тога постаде јерусалимски

Ἰεροσαλῦμων, τοῦτο ἡμᾶς καὶ παρὰ πρόθεσιν πράξαι πεποίηκε, τὸν περὶ ἐνεργειῶν λόγον οὐκ ἐν εὐθέτῳ καιρῷ κινήσας.

ΜΑΞ. Ἐγὼ πάντοθεν ἀπορῶ, ποίαν ἐκδέχεσθε δοῦναι ἀπολογία, τὸν ἀναίτιον οὕτω πικρῶς αἰτιώμενοι. Εἰπέ γάρ μοι, πρὸς τῆς ἀληθείας αὐτῆς, ὅτε Σέργιος ἔγραψε πρὸς τὸν τῆς Φαράν Θεόδωρον, πέμψας καὶ ὃν φησι λίβελλον Μηνᾶ διὰ τῆς μεσιτείας Σεργίου τοῦ Μακαρωνᾶ τοῦ Ἀρσινόης ἐπισκόπου, προτροπόμενος αὐτόν περὶ τῆς ἐν τῷ λιβέλλῳ μιᾶς ἐνεργείας καὶ ἐνός θελήματος τὰ δοκοῦντα εἰπεῖν, καὶ ἀντέγραψεν, ἀποδεχόμενος αὐτά, ποῦ οὖν τότε Σωφρόνιος; ἢ ἡνίκα ἐν Θεοδοσιουπόλει πρὸς Παῦλον τὸν Μονόφθαλμον καὶ ἀπὸ Σεβηριτῶν ἔγραψε, πέμψας καὶ αὐτῷ λίβελλον Μηνᾶ, καὶ τὴν τοῦ Φαρανίτου καὶ ἑαυτοῦ συγκατάθεσιν; ἢ ὅτε πρὸς Γεώργιον τὸν ἐπίκλην Ἀρσᾶν, Παυλιανιστὴν ὄντα, ἔγραψε, χρήσεις αὐτῷ πεμφθῆναι περὶ μιᾶς ἐνεργείας αὐτῶν, ἐνθέμενος καὶ τοῦτο τῇ ἐπιστολῇ ὅτι ἐν ταύταις, καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς τῆς Ἐκκλησίας ποιεῖ ἔνωσιν; Ταύτην δὲ τὴν ἐπιστολὴν ὁ μακάριος Ἰωάννης ὁ πάπας Ἀλεξανδρείας ἀφείλετο χειρὶ ἀπὸ τοῦ Ἀρσᾶ ὅθεν καὶ βουλευθεὶς δι' αὐτὴν ποιῆσαι τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ, ἐκωλύθη ἐκ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ τηρικαῦτα γενομένης τῶν Περσῶν ἐπιδρομῆς. Ἢ ὅτε πρὸς Κῦρον τὸν Φάσιδος ἐντέγραψε περὶ μιᾶς ἐνεργείας καὶ δύο, ἐρωτηθεὶς παρ'

патријарх, учинио је да тако поступимо и мимо сопствене намере, будући да је расправу о дејствима покренуо у незгодно време.

ΜΑКСИΜ: Потпуно сам збуњен; какво објашњење очекујете да вам се дâ када невиног тако страшно оптужујете? Јер, реци ми, истине ради саме, када Сергије писа Теодору Фаранском, пославши, вели, постојећи Минин либелус по Сергију Макаронском, епископу арсинојском, молећи га да каже шта мисли о ономе што се у либелу говори о једном дејству и једној вољи, па кад му овај, саглашавајући се, одговори, где је тада био Софроние? Или у време када у Теодосиопољу Павлу Једнооком и севиријанским изасланицима писа, пославши и њему Минин либелус, те своје списе и списе поменутог Фаранина? Или када писа Георгију званом Арсан, павликијанцу, тражећи да му пошаље своје мишљење о једном дејству, додавши у посланици да овим и са њима жели да успостави јединство Цркве? Ову је посланицу блажени Јован, папа александријски, руком узео од Арсана; зато је и намерио да га свргне, али је био спречен због ондашње персијске најезде у Египту. Или када Киру Фасијском отписа о једном или два дејства, пошто га је

αὐτοῦ, πέμψας καὶ αὐτῶ τὸν ῥηθέντα λίβελλον Μηνᾶ; Τί οὖν; Ἐπειδὴ Σεργίου πολυτρόπως τὴν οἰκείαν νόσον ἐν τῷ κοινῷ προθέντος, καὶ τό πλεῖστον τῆς Ἐκκλησίας λυμνηαμένου, ὁ μακάριος Σωφρόνιος ὑπέμνησεν αὐτόν μετὰ τῆς προεπούσης τῷ σχήματι αὐτοῦ ταπεινοφροσύνης, τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ προκαλινδούμενος καὶ ἀντί πάσης ἱκετηρίας αὐτοῦ προσφέρων αὐτῶ τὰ ζωοποιὰ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ παθήματα, ὥστε μὴ φωνὴν αἰρετικῶν, καλῶς πάλαι ὑπὸ τῶν προωδευκότων τόν βίον ἀγίων Πατέρων σβεσθεῖσαν, ἀνανεώσασθαι, αὐτός αἴτιος τοῦ τοιοῦτου γέγονε σκανδάλου;

ΠΥΡ. Πάντων τῶν προταθέντων τὴν ἀνατροπὴν δεόντως ὁ λόγος ἐποίησατο, καὶ οὐδέν ὅλως ἐλλείπει ἢ περὶ θελημάτων ζήτησις.

ΜΑΞ. Ἐπειδὴ ἡ περὶ θελημάτων ζήτησις πέρας εἴληφε, βούλει καὶ τὴν περὶ ἐνεργειῶν ποιησώμεθα;

ΠΥΡ. Τὸν περὶ τοῦ φυσικά εἶναι τὰ θελήματα λόγον ἀγνοήσας κατὰ τοῦτον καὶ τὸν περὶ ἐνεργειῶν παρεδεξάμην καὶ εἶ τι ἀγράφως, ἢ ἐγγράφως ἐρῶέθη μοι, πρὸς τοῦτον ὄραν τὸν σκοπόν. Νυνὶ δέ τοῦ πεφυκέναι θέλει, καὶ τοῦ πεφυκέναι ἐνεργεῖν συνεκδοχικῶς ὁμολογουμένων, πάντα τὰ περὶ τούτου πρώην μὴ συσταθέντα, ἠκύρωται; καὶ περιττόν ἡγοῦμαι, λοιπόν τινα ὅλως περὶ τούτου κινήσαι λόγον.

овај упитао, пославши и њему наречени Минин либелус? Шта дакле? Будући да је Сергије на много начина сопствену болест раширио и учинио општом и пошто је већи део Цркве био искварен, блажени Софроније га је опоменуо, са смиреноумљем које приличи његовом чину, павши на колена пред њим, и уместо сваке молбе приносећи му животворна страдања Христа Бога, а све како се гласу јеретичком, што су га ранији оци добро у старини утулили, не би живот обнављао. Зар је тиме постао узрочник овакве саблазни?

ПИР: Све што је истакнуто твоја реч је ваљано оповргла, и ништа што се тиче воља није пропуштено.

ΜΑΞΙΜ: Пошто је расправа о вољама дошла до краја, хоћеш да расправимо питање дејстава?

ПИР: Пошто не знадох да су воље природне, исто сам мислио и за дејства; па ако сам шта усмено или писмено рекао, то треба разумети с обзиром на ово. Пошто се синекдохички признаје да су вољење и дејствовање природни, све што је од раније, а са овим није усклађено, укинуто је; сувишно је, чини ми се, да се уопште и покреће расправа о овоме.

ΜΑΞ. Τί οὖν; ἐπειδὴ ὁ Θεός, διὰ τὴν προγνωσθεῖσαν αὐτῶ πρόθεσιν ἡμῶν, ἐκάλεσε πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας αὐτοῦ ἐπίγνωσιν, οὐ δεῖ τὰ περὶ τούτου ἐγγράφως, ἢ ἀγράφως πρὸς τινὰς εἰρημμένα βασανίσαι, διὰ τοῦς, ὡς εἰκός, ἀφυλάκτως αὐτοῖς περιτυχόντας, ἢ καὶ περιτυχάνοντας εὐχηρεστέρους;

ΠΥΡ. Εἰ τι πρὸς τοῦτο ὀρᾷ ἡ βάσανος, ἀναγκαῖόν ἐστι. Τό γάρ φροντίσαι τῆς τῶν ἀκεραιότερων ἀσφαλείας, μίμησις ἐστὶ θείας φιλανθρωπίας.

ΜΑΞ. Εἰ οὖν θείας φιλανθρωπίας ἐστὶ τοῦτο μίμησις, ἀρξώμεθα ἐντεῦθεν τῆς περὶ τούτου ἐξετάσεως.

ΠΥΡ. Ἀρξώμεθα.

ΜΑΞ. Ἐν τοῖς σοῖς εὖρον συγγράμμασι, μίαν σε Χριστοῦ, ὡς ὅλου, ἐνέργειαν δογματίσαντα. Εἰ οὖν μία, ὡς ὅλου ἐστὶν ἐνέργεια, τό δέ ὅλον ἡ αὐτοῦ ἐστὶν ὑπόστασις, ἄρα ἡ μία αὕτη ἐνέργεια ὑποστατική ἐσται· καὶ ἐτέρας ἐνεργείας ὥσπερ καὶ ὑποστάσεως Πατρὶ τε καὶ Μητρὶ· εἴπερ οὐδέτερον αὐτῶν ὑπάρχει Χριστός.

ΠΥΡ. Εἰ διὰ τό διάφορον τῶν δύο ἐν Χριστῶ φύσεων λέγετε ἐνεργείας, καὶ οὐ διὰ τό μοναδικόν τοῦ προσώπου μίαν, δύο εὐρεθήσονται καὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐνεργεῖαι, διὰ τό κατ' οὐσίαν διάφορον τῆς ψυχῆς

ΜΑКСИМ: Шта дакле? Пошто Бог, због предзнаног му нашег излагања, позива на познање његове истине, зар онда не треба испитати и оно што је о истоме усмено или писмено речено, и то ради оних неутврђених који су се са тим речима већ сусрели или се сусрећу?

ПИР: Ако налазиш да је нешто у вези са тим спорно, нужно је испитати. Бринути се за безбедност безазленијих значи подражавати божанско човекољубље.

ΜΑКСИМ: Ако је то подражавање божанског човекољубља, почнимо онда сада испитивање.

ПИР: Почнимо.

ΜΑКСИМ: Нађох у твојим списима да се догматише о једном дејству јединственог Христа. Ако је дакле једно дејство јединственог Христа, а оно јединствено је његова ипостас, биће и да је ово једно дејство ипостасно, па ће се показати да, како је другог дејства и ипостаси у односу на Оца и Мајку, Христос није ни од једнога од њих.

ПИР: Ако се због разлике две природе у Христу говори да су два дејства, а не због јединствености лица да је једно, наћи ће се и да су два човекова дејства, због разлике по сушти-

αὐτοῦ καὶ τοῦ σώματος. Εἰ δέ τοῦτο, τρεῖς ἔσονται τοῦ Χριστοῦ ἐνέργεια, καὶ οὐ δύο.

ΜΑΞ. Ἄπερ ὑμεῖς ἐπ' ἀναίρεσει τῶν φυσικῶν προῖσχεσθε, ταῦτα καὶ κατὰ τῶν φύσεων οἱ πρὸς αὐτάς μαχόμενοι προτείνουσι. Τοῦτο γὰρ ὑμῶν καὶ μόνον τό χάριεν, τό ἐκείνοις ἐν πᾶσι συμπεριάγεσθαι. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς τοὺς παρὰ τῶν Πατέρων ἐκείνοις ἐπενεχθέντας ἐλέγχους, καὶ ὑμῖν, ὡς τά αὐτά αὐτοῖς νοσοῦσι προσάγομεν· ὅτι, εἰ διὰ τό διάφορον τῶν ἐν Χριστῶ φύσεων, δύο φύσεις καὶ αὐτοί μεθ' ἡμῶν λέγετε, καὶ οὐ διὰ τό μοναδικόν τοῦ προσώπου μίαν, δύο εὐρεθήσονται οὕτω γε καὶ τοῦ ἀνθρώπου φύσεις, διὰ τό κατ' οὐσίαν διάφορον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ σώματος· καὶ εἰ τοῦτο, τρεῖς ἔσονται τοῦ Χριστοῦ, καὶ οὐ δύο φύσεις. Εἰ δέ διὰ τό διάφορον τῶν φύσεων, δύο μεθ' ἡμῶν λέγοντες φύσεις, τρεῖς οὐ λέγετε ἐπὶ Χριστοῦ φύσεις· πῶς ἡμῖν διὰ τό διάφορον τῶν φύσεων δύο λέγουσιν ἐνεργείας; αἱ τρεῖς συναχθήσονται ἐνέργεια; Ἄ γὰρ ὑμεῖς μεθ' ἡμῶν πρὸς τοὺς ἐκεῖνα κατὰ τῶν φύσεων προτείνοντας λέγετε, ταῦτα καὶ ἡμῖν περὶ τῶν ἐνεργειῶν πρὸς ὑμᾶς ἀρκέσει· ἀλλ' οὕτω μὲν ὑμᾶς ἐκ τοῦ ἴσου ὁ λόγος ἀπερῶπισε, δείξας τῆς ἀπορίας τό παράλογον. Ἐκ δέ τοῦ ὑπερέχοντός φαμεν, ὅτι οὐ ταυτόν τό κατ' εἶδος τοῦ ἀνθρώπου ἔν, καὶ τό κατ' οὐσίαν ψυχῆς καὶ

ни његове душе и тела. Ако ли је тако, биће да су три дејства Христова, а не два.

ΜΑКСИΜ: Ваши разлози за уклањање природних дејстава су исти они које истичу борци против двојства природа. И то вам је сва домишљатост, што се са њима у свему заједно поводитe. Отуда и ми, иста она разобличења која су оци против њих изнели, као одговарајућа истим слабостима, прилажемо. Јер ако због разлике природа у Христу и сами, заједно са нама, говорите о две природе, а не о једној с обзиром на јединственост лица, па ако се тако исто нађе и да су две природе у човеку, због разлике по суштини између његове душе и тела, биће да су три, а не две природе Христове. А ако ли због разлике природа, говорећи заједно са нама да су две природе, не говорите за Христове природе да су три, како онда нама, који због разлике природа говоримо да су два дејства, спочитавате три дејства? Јер што и ви заједно са нама говорите насупрот противницима двојства природа, исто ће и нама бити довољно против вас у спору о дејствима. Иста вас реч једнако снажно погађа, показавши неразумност спора. Тако, с обзиром на мноштво разлога, кажемо како није исто оно што је по врсти човечијој једно и оно што је једно по суштини душе и тела.

σώματος ἓν. Τό μὲν γάρ κατ' εἶδος τοῦ ἀνθρώπου ἓν, τὴν ἐν πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὴν φύσιν ἀτόμοις ἀπαρραλλοξίαν ἐνδείκνυται ὅθεν οὐδέ ἀπροσδιορίστως αὐτό φαμεν, ἀλλὰ προσεπάγοντες τοῦ ἀνθρώπου. Τό δέ κατ' οὐσίαν ψυχῆς καὶ σώματος ἓν, αὐτό τό εἶναι αὐτῶν λυμαίνεται, εἰς ἀνυπαρξίαν αὐτό παντελῆ ὠθοῦν. Εἰ δέ οὐ ταυτόν τό κατ' εἶδος τοῦ ἀνθρώπου ἓν, οὐκ ἄρα ἀνάγκη ἡμῖν, τὴν κατ' εἶδος μίαν λέγοντας ἐνέργειαν, ἢ ὑποστατικὴν ταύτην λέγειν, ἢ τρεῖς ἐνεργείας, διὰ τό πρὸς φύσιν ὁρᾶν τὴν ἐνέργειαν.

ΠΥΡ. Ἀλλὰ ταῖς ἐνεργείαις τὰ πρόσωπα κατὰ Νεστόριον συνεισάγεται καὶ ἀνάγκη, τοὺς δύο λέγοντας ἐνεργείας, τὰ ἐκείνου μιὰρὰ διεκδικεῖν δόγματα.

ΜΑΞ. Καὶ μὴν Νεστόριος, δύο πρόσωπα λέγων μίαν δογματίζει ἐνέργειαν. Εἰ δέ ταῖς ἐνεργείαις πρόσωπα καθ' ὑμᾶς συνεισάγεται, καὶ τοῖς προσώποις ἀκολουθῶς αἱ ἐνέργειαι συναχθήσονται καὶ βιασθήσεσθε, τοῖς ἰδίοις ἐπόμενοι κανόσιν, ἢ διὰ τὴν μίαν ἐνέργειαν τῆς ἀγίας Θεότητος, καὶ ἓν λέγειν αὐτῆς πρόσωπον· ἢ διὰ τὰς τρεῖς αὐτοῦ ὑποστάσεις, τρεῖς καὶ ἐνεργείας· ἢ σχετικὴν, ὡς Νεστόριος λέγειν ἔνωσιν· ταύτης γάρ ἢ μία ἐνέργεια ἢ ἔνωσις, ὡς αὐτός Νεστόριος καὶ οἱ τῆς αὐτοῦ φατρίας ἐν τοῖς αὐτῶν ἀπέδειξαν

Јер оно што је једно по врсти човечијој у свим јединкама које су под природом показује се подударним. Отуда о овоме не говоримо неодређено, већ свагда наглашавамо одредницу *човечије*. А суштинска *једности* душе и тела уништава само њихово биће, прогонећи их сасвим у непостојање. Пошто није исто једно по врсти човечијој и оно једно суштине душе и тела, не следи нужно да, говорећи како је по врсти једно дејство, исто назовемо ипостасним или кажемо да су три, јер се дејство сагледава у односу на природу.

ПИР: Али, према Несторију, дејства подразумевају лица, па је тако нужно, говорећи како су два дејства, бранити његове гнусне догмате.

ΜΑКСИΜ: Али управо Несторије, говорећи да судва лица, догматише једно дејство. А ако, према вашим речима, дејства подразумевају лица, и лицима ће онда дејства бити подразумевана, па ћете бити присиљени, следећи истим правилима, да због једног дејства светог божанства, кажете како је и његово лице једно, или да су, с обзиром на три божанске ипостаси, и три дејства, или пак да се уведе односно, како Несторије вели, јединство, које је јединство опет у једном дејству, као што сам Несторије и његова бротија

γράμμασι. Καί ἐφ' ἡμῶν δέ, ἐπειδὴ μία μὲν ἢ κατὰ τό εἶδος ἐνεργεία, πολλαί δέ αἱ ὑποστάσεις· ἢ διὰ τὴν μίαν κατ' εἶδος ἐνεργείαν, καὶ ἔν τῶν πάντων λέγειν πρόσωπον· ἢ διὰ τὰ πολλά πρόσωπα, πολλάς καὶ ἐνεργείας· καὶ διαπέπτωκε τοῖς Πατράσιν οὕτω γε ὁ φάσκων λόγος· «Τὰ τῆς αὐτῆς ὄντα οὐσίας, καὶ τῆς αὐτῆς εἶναι ἐνεργείας.»

Ἔτι τε, εἰ τῆ ἐνεργείᾳ πρόσωπον συνεισάγεται κατ' αὐτούς, πολλάς δέ δεδώκασιν ἐνεργείας ἐξ ἑνός καὶ τοῦ αὐτοῦ σεσαρκωμένου Θεοῦ Λόγου προελθεῖν, καὶ τὰ συνεισαγόμενα ταῖς προελθούσαις ἐνεργείαις πρόσωπα δώσουσιν· εἴπερ ἑαυτοῖς στοιχεῖν διέγνωσαν· καὶ εὗρεθήσονται ἄπειρα καὶ τὰ πρόσωπα, καὶ αἱ ἐνεργεῖαι τοῦ αὐτοῦ.

Καὶ αὖθις, εἰ συνεισάγεται πρόσωπον, κατὰ τὴν αὐτῶν πρότασιν, τῆ ἐνεργείᾳ, καὶ ἀναιρουμένη ταύτη συναναιρεῖται πάντως. Εἰ δέ τοῦτο ἀληθές, ἄρα τῆ ἀναιρέσει τῶν δύο, καὶ τῆς μιᾶς ἐνεργειῶν, συναναιρεῖται καὶ τὰ δύο καὶ τό ἕν πρόσωπον· καὶ ἐχώρησεν, ὅσον τό ἐπ' αὐτοῖς, ὁ Χριστός, ἐκ τοῦ ὄντος, καὶ ὑπερόντος, εἰς τό μή ὄν· οὐ τι γένοιτο ἄν ἀσεβέστερον;

Εἰ δέ καὶ ἐπὶ τοῦ καθ' ἕκαστον ἡμῶν τοῦτό τις ἐκ πολλῆς περιουσίας γυμνάζειν βουληθείη, εὐρήσει καὶ ἡμᾶς καθ' ἕνα καὶ τόν αὐτόν καιρόν καὶ λογιζομένους, καὶ περιπατοῦντας· ἢ καὶ ἕτερα μὲν διανοομένους, ἕτερα δέ τοῖς παρατυγχάνουσι διαλεγομένους·

у својим списима показаху. За нас пак, пошто је по врсти једно дејство, многе су ипостаси; а ако се каже да је због једног дејства по врсти, једно лице свих, или, полазећи од више лица, да је више дејстава, разара се реч отаца која овако вели: „Оно што је исте суштине, истог је и дејства“.

Још к томе, ако ли по њима дејство подразумева лице, а допустили су да су многа дејства произашла од једнога и истога Бога Логоса оваплоћеног, онда ће, ако доиста увидеше куда их то води, допустити и да та произашла дејства подразумевају многа лица, па ће се наћи да су безбројна и лица и дејства истога.

И обратно, пошто лице, у складу са њиховом претпоставком, подразумева дејство, када се дејство уклони, са њим се и оно у потпуности уклања. А ако ли је ово истинито, на тај начин се са уклањањем два или једног дејства уклањају и два или једно лице. Тако се Христос, колико је до њих, из бића и надбића преселио у небиће; може ли бити шта безбожније од овога?

Па ако би ко био вољан да испита ово у случају свакога од нас из обиља примера, наћи ће да и ми у једно и исто време размишљамо и ходимо, или пак да једно замишљамо док друго говоримо онима на које набасамо, као што и Мојсеј

ὅπερ καὶ Μαυῦσῆς ποιήσας ἱστορεῖται, κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ Θεῶ ἐντυγχάνων ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ τῷ λαῷ διαλεγόμενος, καὶ πρὸς χρηστάς παρορμῶν ἐλπίδας· καὶ οὔτε τῷ προσφυῶς ταῖς αὐτοῦ φύσει δυϊκῶς ἐνεργεῖν, δύο ὁ καθεὶς ἐστίν· οὔτε τῷ ἕνα εἶναι τὸν δυϊκῶς ἐνεργοῦντα, τὰς οὐσιωδῶς προσοῦσας ταῖς αὐτοῦ φύσει κινήσεις συγγεῖ. Καὶ ἐπὶ τοῦ κατὰ προφορὰν δὲ λόγου ὡσαύτως, καὶ τὴν ἐγκειμένην τῷ λόγῳ ὀρῶμεν ἔννοιαν, καὶ τὸν ὑποκείμενον τῇ ἐννοίᾳ λόγον, καὶ τὴν αὐτῶν δι' ὅλου εἰς ἄλληλα περιχώρησιν· καὶ οὔτε τῇ διαφορᾷ αὐτῶν τό διάφορον τῶν προσώπων συνεισάγεται, οὔτε τῇ ἄκρᾳ ἐνώσει τό συγκεχυμένον. Τί δ' ἂν τις εἴποι καὶ περὶ τῆς πεπτωρακτωμένης μαχαίρας, οὐχ ἦπτον τῶν φύσεων, τουτέστι τοῦ πυρός καὶ τοῦ σιδήρου, καὶ τὰς αὐτῶν φυσικὰς ἐνεργείας, τὴν καυθίν φημι καὶ τὴν τομήν, σωζούσης, καὶ διὰ πάντων ἅμα, καὶ ἐν ταυτῷ, ταύτας ἐνδεικνυμένης; Οὔτε γὰρ ἡ καυθισ αὐτῆς, τῆς τομῆς ἀφετός ἐστι μετὰ τὴν ἐνώσιν, οὔτε ἡ τομή τῆς καυσεως· καὶ οὔτε διὰ τό διττόν τῆς φυσικῆς ἐνεργείας, δύο εἰσάγει τὰς πεπτωρακτωμένας μαχαίρας· οὔτε διὰ τό μοναδικόν τῆς πεπτωρακτωμένης μαχαίρας, τῆς αὐτῶν οὐσιώδους διαφορᾶς φύρσιν ἢ σύγχυσιν ποιεῖται.

ПҮР. Οὐχ εἰς ἦν ὁ ἐνεργῶν;

ΜΑΞ. Ναί εἶς.

учинивши казује да се у исто време и Богу обраћа за народ и са народом разговара подстичући га на добро надање. Па тако, нити је један постао два пошто му је, с обзиром на његове природе, својствено двојствено деловање, нити се, будући да је један који двојствено дејствује, сливају покрети који суштински припадају његовим природама. Ово важи и за случај изговарања речи, јер ту видимо да реч садржи мисао, и да је реч у основи мисли, па нити њихово целосно прожимање, нити њихово разликовање подразумева разлику лица, нити пак крајње сједињење подразумева сливеност. А шта би ко могао рећи и о усијаном мачу, где се управо природе чувају, природе ватре и гвожђа и њихове природне енергије, горење велим и сечење, и кроза све се заједно и у истоме ове показују? Јер нити је усијаност мача одвојива од сечења након сједињења, нити је пак сечење од горења. И нити се због двојствености природног дејства подразумевају два усијана мача, нити се пак, услед јединства усијаног мача, твори мешање или сливање суштинских разлика.

ПИР: Да ли је један који дејствује?

МАКСИМ: Да, један је.

ΠΥΡ. Εἰ οὖν εἷς ὁ ἐνεργῶν, καὶ μία, ὡς ἑνός, ἢ ἐνέργεια.

ΜΑΞ. Ὁ εἷς οὗτος Χριστός· πάλιν γὰρ τὰ αὐτὰ τοῖς ἀνωτέρω εἰς τὰ αὐτὰ ὑμᾶς ὑποστρέψαντας ἐρήσομαι· εἷς τῆ ὑποστάσει, ἢ τῆ φύσει ἐστίν;

ΠΥΡ. Τῆ ὑποστάσει· τῆ γὰρ φύσει διπλοῦς τυγχάνει.

ΜΑΞ. Δυϊκῶς οὖν διὰ τό διπλοῦν τῆς φύσεως ὁ αὐτός ἐνήργει, ἢ ἐνικῶς διὰ τό μοναδικόν τῆς ὑποστάσεως; Ἄλλ' εἰ μὲν δυϊκῶς, εἷς ὢν ὁ αὐτός ἐνήργει, οὐκ ἄρα τῷ ἀριθμῷ τῶν ἐνεργειῶν ὁ τῶν προσώπων συνεισάγεται ἀριθμός. Εἰ δέ ἐνικῶς, διὰ τό μοναδικόν τοῦ προσώπου, τὰς αὐτάς ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἀτοπίας ὁ περὶ τούτου δέξεται λόγος. Εἰ γὰρ ὑποστατική ἢ ἐνέργεια, τῷ πλήθει τῶν ὑποστάσεων, καὶ τῶν ἐνεργειῶν διαφορά συνθεωρηθήσεται.

ΠΥΡ. Οὐ πάντως, ἐπειδὴ δυϊκῶς ἐνήργει, δύο ἦσαν αὐτοῦ αἱ ἐνέργειαι· ἀλλ' ἐπειδὴ εἷς ἦν ὁ ἐνεργῶν, μία.

ΜΑΞ. Τοῦτο καὶ περὶ τῶν φύσεων ἕτερος λέγει πρὸς σέ, ὅτι οὐκ ἐπειδὴ δυαδική αὐτοῦ ἢ φύσις, ἤδη καὶ δύο εἶησαν, καὶ λεχθείησαν αἱ φύσεις· ἀλλ' ἐπειδὴ μία ἦν αὐτοῦ ἢ ὑπόστασις, μία ἐστίν αὐτοῦ ἢ φύσις, καὶ λέγεται. Πλήν ἵνα πάντα παραλίπω, ὅσα περὶ

ΠΙΡ: Ако је дакле један који дејствује, једно је, као једнога, и дејство.

ΜΑΞΙΜ: Један је овај Христос. Поново ћу исто као и раније, будући да сте се истоме вратили, упитати: да ли је један по ипостаси или по природи?

ΠΙΡ: По ипостаси; природом је двострук.

ΜΑΞΙΜ: Да ли, дакле, двојствено, услед двострукости природе, исти дејствоваше, или јединствено, услед јединствености ипостаси? Ако ли двојствено, будући један и исти, дејствоваше, значи да број дејстава не подразумева исти број лица. Ако ли јединствено, услед јединства лица, такав ваш став ће и даље водити у исте неприлике. Јер ако је дејство ипостасно, са мноштвом ипостаси сагледава се и разлика дејстава.

ΠΙΡ: Није баш тако; два су његова дејства с обзиром да је двојствено дејствовао, а једно је с обзиром на јединственост дејствујућег.

ΜΑΞΙΜ: Ово ти је, за разлику од тебе, један други рекао за природе; наиме, то што му природа беше двојствена, не значи да ће бити да су две природе и да се тако може рећи, већ је једна његова природа и тако се и говори с обзиром да беше једна његова ипостас. Но, да оставимо

τούτου ρηθῆναι δύναται, μίαν ἐνέργειαν λέγοντες, ὁποῖαν ταύτην λέγειν ἀξιούτε; θείαν, ἢ ἀνθρωπίνην, ἢ οὐδετέραν; Ἄλλ' εἰ μὲν θείαν, Θεόν μόνον τόν Χριστόν λέγετε· εἰ δέ ἀνθρωπίνην, οὐδέ ὅλως Θεόν, ἀλλ' ἀνθρώπον μόνον ψιλόν· εἰ δέ οὐδετέραν τούτων, οὐδέ Θεόν, οὐδέ ἀνθρώπον, ἀλλ' ἀνύπαρκτον δογματίζετε τόν Χριστόν.

ΠΥΡ. Μίαν λέγοντες ἐνέργειαν τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ, καί τῆς κατ' αὐτόν ἀνθρωπότητος, οὐ λόγῳ φύσεως ταύτην προσεῖναι αὐτῷ φαμεν, ἀλλ' ἐνώσεως τρόπῳ.

ΜΑΞ. Εἰ ἐκ τῆς ἐνώσεως αὐτῷ, κατὰ τόν ὑμέτερον λόγον, προσγένονεν ἡ ἐνέργεια, πρό τῆς ἐνώσεως ἄρα ἀνεργητος ἦν· καί τετυράννηται, καθ' ὑμᾶς, δημιουργήσας. Καί αὖθις, εἰ ἐκ τῆς ἐνώσεως αὐτῷ προσγένονε τό ἐνεργεῖν· ὁ Πατήρ δέ καί τό ἅγιον Πνεῦμα οὐχ ἠνώθησαν καθ' ὑπόστασιν σαρκί, οὐκ ἄρα ἐνεργητικοί. Εἰ δέ μή ἐνεργητικοί, οὐδέ δημιουργοί· ἴνα μή λέγω, ὅτι οὐδέ ὅλως εἰσίν.

Καί πάλιν, ἐπεὶ ἡ ἐνωσις σχέσις ἐστὶ, καί οὐ πρᾶγμα, σχέσις ἄρα καί οὐ πρᾶγμα ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐνέργεια.

Ἔτι τε, ἢ κτιστήν, ἢ ἄκτιστον λέγειν ταύτην ἀναγκασθήσεσθε· ἐπεὶ δὲ μέσον κτιστῆς καί ἀκτίστου οὐδεμία ὑπάρχει τό

по страни све што о овоме може бити речено, када кажете да је једно дејство, каквим га тиме држите? Божанским, човечијим или ниједним од ова два? Ако је наике божанско, говорите да је Христос само Бог, ако ли је човечије, онда уопште није Бог, већ само прост човек; ако ли је ниједно од ова два, тада је нити Бог, нити човек, па тако догматисете непостојећег Христа.

ПИР: Када говоримо како је једно дејство божанства Христовог и његовог човештва, ово за њега не кажемо полазећи од природе, већ од начина сједињења.

ΜΑКСИΜ: Ако ли му је дејство настало услед сједињења, како ви кажете, онда он беше недејствен пре сједињења; а то значи да је као саздаатељ био присиљен. Са друге стране, ако ли му је дејствовање постало својствено услед сједињења, тада Отац и Дух Свети нису дејствени, будући да по ипостаси не беху присаједињени плоти. Ако ли нису дејствени, нису ни саздаатељи, да не кажем да уопште и не постоје.

И опет, пошто је сједињење однос, а не ствар, однос је, а не ствар, и дејство Христово.

Такође, нужно је да кажете је ли ово дејство створено или нестворено, будући да између створеног и нествореног ништа уопште и не постоји. Па ако ли

σύνολον. Καί εἰ μὲν κτιστὴν αὐτὴν φήσετε, κτιστὴν καὶ μόνην δηλώσει φύσιν· εἰ δὲ ἄκτιστον, ἄκτιστον καὶ μόνην χαρακτηρίσει φύσιν· δεῖ γάρ πάντως κατάλληλα ταῖς φύσεσι τὰ φυσικά εἶναι καὶ πῶς ἂν δυνατόν, τῆς κτιστῆς φύσεως καὶ ἠργμῆνης, ἄκτιστον εἶναι τὴν ἐνέργειαν, ἀναρχόν τε, καὶ ἄπειρον, καὶ δημιουργόν, καὶ συνεκτικὴν; ἢ πῶς ἀκτίστου καὶ ἀνάρχου, κτιστὴν, καὶ ἠργμῆνην, καὶ πεπερασμένην, καὶ ὑφ' ἐτέρας πρὸς τὸ ἀδιάλυτον εἶναι συνεχομένην;

ΠΥΡ. Οὐδέ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ὑπὸ Χριστοῦ γενομένων ἔργων λέγοντας μίαν ἐνέργεια, ἀποδέχη καὶ ὁμονοεῖς;

ΜΑΞ. Ἄλλης ἄλλο πρᾶξεως ἀποτέλεσμα, καὶ οὐχ ἓν, ὡς ἐπὶ τῆς πεπυρακτωμένης ἐδείχθη μαχαίρας. Εἰ γάρ καὶ ἦνωνται ἀλλήλαις, ἢ τε τοῦ πυρός, καὶ ἡ τοῦ ξίφους ἐνέργεια· ἀλλ' ὁρώμεν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ πυρός τὴν καῦσιν ὄν, καὶ τοῦ σιδήρου τὸ ἀποτέλεσμα τὴν τομὴν· εἰ καὶ μὴ διήρηται ἀλλήλων ἐν τῇ κεκαυμένη τομῇ, ἢ ἐν τῇ καύσει· ὡσπερ καὶ οὐρανοῦ ἄλλο, καὶ γῆς ἄλλο, καὶ ἡλίου ἄλλο. Οὐ δυνατόν οὖν ἓν λέγειν ἀποτέλεσμα, εἰ μὴδ' ἂν μία εἶη καὶ μόνον ἡ πρᾶξις. Εἰ οὖν πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ὑπὸ Χριστοῦ γενομένων ἔργων ἀπιδόντες μίαν ἐνέργειαν ἐδογματίσατε, ἢ καὶ μίαν πρᾶξιν δογματίσατε· ἢ διὰ

рекнете да је створено, биће јасно и да је Христова природа само створена, а ако ли је нестворена, и природа ће се одредити само као нестворена, будући да су природна својства свагда одговарајућа природама. Како је онда могуће да је дејство створене природе која има почетак нестворено, беспочетно, неограничено, саздателно и одржавајуће? И како је дејство нествореног и беспочетног створено, започето, ограничено, и у погледу одржања у постојању зависно од других?

ПИР: Не слажеш се ни са онима који говоре о једном дејству полазећи од јединствености последице дела Христових?

ΜΑΚΣΙΜ: Другачија је последица другачијег дејства, и није једно, како је показано у случају усијаног мача. Ако ли су и међусобно сједињена, велим дејство ватре и сечива, ипак видимо да је последица ватре паљење, а да је гвожђа последица сечење, иако се не раздељују у запаљивом сечењу и секућем паљењу, као што је дејство Неба једно, Земље друго, а Сунца треће. Није дакле могуће последицу називати једном, ако не би чињење које до ње води било једно. Ако ли погледавши на последицу дела Христових, учинисте догмом учење о једном дејству, онда догматистите и то да је један чин, или пак

τάς ἀπείρους πράξεις, ἀπείρους
καί τάς ἐνεργείας. Πλήν περί τῶν
ἔργων ἡμῖν ἐστι τό ζητούμενον·
οὐ γάρ περί τῶν ἔξω Χριστοῦ
ἐστιν ὁ λόγος ἡμῖν, ἀλλά περί
τῶν ἐν αὐτῷ τῷ Χριστῷ· τουτέστι
περί τοῦ φυσικοῦ τῶν οὐσιῶν
τοῦ Χριστοῦ λόγου, εἴτε ἐλλιπής
ἐκ τῆς ἐνώσεως, εἴτε ἀνελλιπής
μεμένηκε· καί εἰ ἐλλιπής, εἰ
δυνατόν ἐλλιποῦς φύσεως
ὑπαρξιν εἶναι· εἰ δέ ἀνελλιπής, εἰ
ἐν αὐτῷ, φημί δὴ τῷ συστατικῷ
τῆς οὐσίας λόγῳ, ἡ ἐνέργεια
θεωρεῖται, ἢ τῶν ἐκτός τυγχάνει.
Ἀλλ', ὅτι μὲν οὐ τῶν ἐκτός
τυγχάνει ἡ κατὰ φύσιν ἐνέργεια,
δηλον ἐν τοῦ ἄνευ μὲν τῶν ἔργων
δύνασθαι τὴν φύσιν εἶναι· ἄνευ δέ
τῆς κατὰ φύσιν ἐνεργείας, οὔτε
εἶναι τὴν φύσιν, οὔτε γινώσκεισθαι
δυνατόν. Οἷς γάρ ἕκαστον
φυσικῶς ἐνεργεῖ, πιστοῦται ὅπερ
ἐστὶ μὴ τρεπόμενον.

Ὅποταν οὐδέ πρὸς ἔργον
ἀντιδόντες, τὴν ἀναπλασθεῖσαν
ὑμῖν τραγελάφου δίκην μίαν
ἐνέργειαν ἐδογματίσατε, ἀλλά
πρὸς τὸν φυσικόν τῶν ἐνωθειῶν
οὐσιῶν λόγον· καί τούτου πίσις
ἀψευδῆς τά ὑπὸ Κύρου μὲν
δογματισθέντα κεφάλαια, ὑφ'
ὑμῶν δέ προσηνῶς, καί λίαν
ἀσπασίως δεχθέντα· ἐν οἷς καί
μίαν δογματίσας, τῇ αὐτῇ ἔφη
ἐνεργῆσαι τά τε θεῖα καί τὰ
ἀνθρώπινα· οὐ μόνον τῇ ἁγίᾳ
Γραφῇ, καί τοῖς ἁγίοις Πατράσι
μαχόμενος, ἀλλά καί αὐτῇ τῇ
τῶν γεγονότων φύσει. Οὐδέ τῶν

то да, ако су чиновни безбројни,
онда су и дејства безбројна. Не-
го, ми расправљамо о делима,
па наша реч није о ономе што
је ван Христа, већ о ономе што
је у самоме Христу, то јест о ло-
госу природе суштина Христо-
вих; да ли је он непотпун услед
сједињења или је пак остао пот-
пун? Ако ли је непотпун, онда
је могуће постојање непотпуне
природе, а ако ли је потпун, он-
да се у њему, велим у саставном
логосу суштине, сагледава деј-
ство или се пак споља находи.
Но, пошто се природно дејство
не може находити споља, јасно
је да, пошто природа без де-
ла не може постојати, не може
ни постојати, нити се познава-
ти без природног дејства. Јер
кад сваки дејствује природно,
поуздано се зна и да постоји
непроменљиво.

Једно дејство, које сте попут
каквог трагелафа¹⁶ измислили,
ви сте догмом учинили заменив-
ши је не са делом, већ са природ-
ним логосом сједињених сушти-
на. Догматска поглавља која је
саставио Кир, борећи се не са-
мо са Светим Писмом и светим
оцима, већ и са самом природом
створења, а која сте ви лако и ве-
ома радосно примили, ово вер-
но потврђују, јер се у њима учи
о једном дејству којим је истим,
вели, дејствовао и божанска и
човечанска дела. Јер нити јед-
ном од суштаства није приро-

¹⁶ Тј. „козојелена“.

ὄντων, ἐν τοῖς κατὰ φύσιν μένον, τὰ ἐναντία ποιεῖν πέφυκεν. Οὐ γάρ θερμαίνει τό πῦρ καί ψύχει· οὔτε ψύχει ἢ κρύσταλλος καί θερμαίνει· οὔτε ξηραίνει ἢ γῆ καί ὑγραίνει· οὔτε ὑγραίνει τό ὕδωρ καί ξηραίνει. Εἰ οὖν ἐπ' οὐδενός τῶν ὄντων τοῦτο θεωρεῖται, πῶς τόν σαρκωθέντα Λόγον καί οὐσιωδῶς γενόμενον ἄνθρωπον, μᾶ ἐνεργεία τὰ τε θαύματα καί τὰ πάθη, λόγῳ φύσεως ἀλλήλων διαφέροντα, ἐπιτελέσαι λέγοντες, οὐ δεδοίκατε;

ΠΥΡ. Τί οὖν ἐναντία τῆς νῦν ἐκ τῆς ζητήσεως ἀναφανείσης εὐσεβοῦς ἐννοίας, ὁ τῆς Ἐκκλησίας φωστήρ Κύριλλος ἐδογματίσει, «μίαν συγγενῆς δι' ἀμφοῖν ἐπιδεδειγμένον ἐνέργειαν,» τόν Χριστόν δηλαδή, φήσας;

ΜΑΞ. Οὐ μάχεται ὅλως ἡ παροῦσα χρήσις ταῖς δύο ἐνεργείαις· τουναντίον δέ, καί συνίστησιν. Οὐ γάρ μίαν φυσικὴν ἐνέργειαν τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ ἔφη, καί τῆς αὐτοῦ ἀνθρωπότητος· ἐπεὶ οὐκ ἂν ἀλλαχοῦ ἔλεγειν, ὅτι «Ποιητοῦ καί ποιήματος μίαν ἐνέργειαν, οὐκ ἂν τις δοίη σωφρονῶν» ἀλλὰ δεῖξαι βουλόμενος, μίαν τῆς θεότητος οὔσαν τὴν ἐνέργειαν, καί ἄνευ σαρκός, καί μετὰ σαρκός. Ὡς εἴ τις μίαν τοῦ πυρός ἐνέργειαν μετὰ ὕλης καί ἄνευ τῆς ὕλης δεῖξαι θέλων, φήσειεν, ὅτι τό πῦρ καί ἄνευ ὕλης καί μετὰ ὕλης καίει.

ἦено да, остајући у природном стању, твори оно што је томе супротно. Наиме, није могуће да ватра и греје и хлади, нити да лед хлади и греје, нити је земљи могуће да буде сува и влажи, или пак води да влажи и суши. Ако ли се ово не може сагледати ни за једно од суштаства, како сте имали смелости да кажете да је оваплоћени Логос, који је суштински постао човек, једним дејством савршио и чуда и страдања, међусобно по логосу природе различите ствари?

ПИР: Но, да ли је супротно благочестивим замислима које си сада у расправи изнео оно што Кирил, светило Цркве, учаше, рекавши о Христу, јасно је, да је *υποјавио једно дејство сродно кроз оба?*

ΜΑΞΙΜ: Оваква употреба речи се ни мало не супротставља учењу о два дејства; штавише, слаже се са њим. Он, наиме, не рече да је једно природно дејство Христовог божанства и човештва, пошто не би онда на другом месту говорио како *ἡ οὐδα је једно дејство Творца и ἡ ψαρι не би гоῦυσῆιо ико ко је ὑρι разуму*, већ је хтео да покаже како је једно дејство божанства Христовог и без плоти и након оваплоћења. Као кад би ко, хотећи да покаже да је једно дејство ватре након што упали какво вештаство и пре тога, ре-

Οὕτω καί ὁ Πατήρ οὐ μίαν τήν τῶν δύο φύσεων εἶπεν ἐνέργειαν· ἀλλά μίαν τήν ἐνέργειαν εἶπε τήν θείαν καί τήν Πατρικήν, οὐσιωδῶς ἐνυπάρχουσαν τῷ σαρκωθέντι Θεῷ Λόγῳ, καθ' ἣν οὐ παντουργῶ μόνον προστάγματι τὰς θεοσημίας ἀσωμάτως ἐτέλει, καθὼς αὐτός φησιν· εἶπερ καί μετὰ σάρκωσιν ὁμοεργός ἐστι τῷ οἰκείῳ γεννήτορι, ἀσωμάτως ἐνεργοῦντι· ἀλλά καί τῇ τῆς οἰκειίας σαρκός ἀφή ταύτας ἐδείκνυ σωματικῶς. Τοῦτο γάρ βούλεται τό, «Δι' ἀμφοῖν.» Ὡς συγγενῶς ἔχειν κατά τήν φύσιν διά λόγου, καί παντουργοῦ προστάγματος γενομένην τήν ζῶωσιν τῆς παιδός, ἢ τήν ἀνάβλεψιν τοῦ τυφλοῦ, ἢ τήν εὐλογίαν τῶν ἄρτων, ἢ τήν κάθαρσιν τοῦ λεπροῦ, πρὸς τήν διά τῆς ἀφῆς σωματικῶς τελουμένην· ἵνα ἀποδείξη καί τήν σάρκα ζωοποιόν, ὡς αὐτοῦ κυρίως, καί οὐκ ἄλλου ὑπάρχουσαν, τῇ πρὸς αὐτόν ἀκραιφνεῖ ἐνώσει. Δι' ἀμφοτέρων γάρ τούτων, προστάγματος φημι καί ἀφῆς, ἡ θεία ἐνέργεια δι' αὐτῶν ἐγνωρίζετο τῶν πραγμάτων, μηδὲν τήν καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπίνην, καί πάσχουσαν φυσικήν τῆς σαρκός ἐνέργειαν παραβλάπτουσα· τοῦναντίον δέ, συντηροῦσα αὐτήν εἰς οἰκείαν ἔκφανσιν· ὡσπερ οὖν καί ψυχῇ, ὡς δι' ὄργανου τοῦ οἰκείου σώματος, καί τῆς αὐτοῦ φυσικῆς ἐνεργείας τὰ οἰκεῖα, καί τήν ἑαυτῆς προσφέρει κατά φύσιν ἐνέργειαν. Ἦ τε γάρ ἔκτασις τῆς χειρός καί ἡ ἀφή, καί ἡ κράτησις,

као да ватра гори и без тога вештаства и са њим. Тако и Кирил не рече да је једно дејство две природе, већ да једно дејство божанствено и Очево суштински постоји у оваплоћеном Богу Логосу, по којем не само што је бестелесно савршавао сведелатним повељењем божанствена знамења, како сам вели, већ, пошто је и након оваплоћења једноделатан сопственом Родитељу који бестелесно дејствује, иста знамења показује додиром сопственога тела. Ово хоће да каже говорећи „крз оба“. А ово важи и за оно што се по природи савршило крз телесни додир: речју и сведелатним повељењем бивше оживљавање момка, слепчево прогледање, благосиљање хлебова, очишћење губавца, све како би показао и тело животворећим, као оно које је, путем пуног сједињења са њим, његово у потпуности а не кога другога. Јер крз оба ова, крз повељење и додир велим, божанско дејство се објавило крз исте ствари, ни на који начин не повредивши наше човечанско и страдално дејство плоти, већ, насупрот томе, сачувавши га у сопственој пројави, управо као што душа, крз орган свога сопственог тела, произноси и оно својствено његовом природном дејству и своје сопствено дејство у складу са природом. Јер и пружање руке и додир, као и држање, и мешање блата и ло-

καί ἡ κατ' αὐτήν τοῦ πηλοῦ μίξις καί ἡ τοῦ ἄρτου κλάσις· καί ἀπλῶς, πᾶν ὁ διά τῆς χειρός, ἢ ἐτέρου μέλους, ἢ μέρους τοῦ σώματος ἐτελεῖτο, τῆς φυσικῆς ἐνεργείας τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ ὑπῆρχε· καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος, ἐνεργῆς ἦν αὐτός, ὁ φύσει Θεός, καί τά θεῖα φυσικῶς ἐνεργῶν· ὡς ἂν δι' ἐκατέρων ἐκάτερα κατὰ φύσιν πιστώσῃται, Θεόν τέλειον καί ἄνθρωπον τέλειον δίχα μόνης τῆς ἁμαρτίας· ἑαυτὸν ὄντα κατ' ἀλήθειαν δεικνύς.

Οὐκ ἠγνόησεν οὐδὲν ὁ Πατήρ τὴν ἐκάστης φύσεως κατ' ἐξαιρέτον ιδιότητα, καί τῶν ἄλλων φυσικῶν ιδιωμάτων περιληπτικῆν· τὴν τε δημιουργικὴν φημι, καί τὴν ἐκ τῆς ψυχῆς ἐνδιδομένην τῷ σώματι αὐτοῦ, ζωτικὴν ἐνεργείαν· ὥς σῶζων ἐν ἑαυτῷ ὁ σαρκωθείς Θεός Λόγος εὐκρινεῖς καί ἀσυγχύτους ἔδειξε· τὴν μὲν δημιουργικὴν, ἐν τῷ οὐσίαν καί ποιότητα καί ποσότητα δημιουργῆσαι· ἐξ ὧν, καί ἐν οἷς, καί ἅπερ ἢ τῶν ὄντων ὑπαρξίς ἔστι τε καί θεωρεῖται. Εἰ γάρ καί οἱ παρ' Ἑλλησι φιλοσοφῆσαντες εἰς δέκα κατατείνουσι λόγους τά ὄντα· ἀλλ' οὐν τούτοις τό πᾶν συνέχεται καί περικλείεται οὐσίαν μὲν, τοὺς λείποντας τοῦ τυφλοῦ ὀφθαλμούς ἀναπληρώσας· ποιότητα δέ, τό ὕδωρ εἰς οἶνον μεταβαλὼν· ποσότητα δέ, τοὺς ἄρτους αὐξήσας· τὴν δέ ζωτικὴν ἐνεργείαν ἔδειξεν ἐν τῷ ἀναπνεῖν, λαλεῖν, ὀρεῖν, ἀκούειν, ἄπτεσθαι, ὀσφραίνεσθαι, ἐσθίειν καί πίνειν· χεῖρας κινεῖν, βαδίξειν, ὑπνοῦν,

мљење хлеба истом, и, напросто, све што се руком чини, или каквим другим удом или делом тела што је савршено, припада природном дејству човештва Христовог, по којем, као човек, беше делатан исти, природом Бог, што природно и божанска дела дејствује како би се кроз оба уверило у оно што припада обема природама, показујући себе да је Бог савршен и човек у свему потпун, али једино без греха.

Знао је дакле Отац за по преимућству својство сваке природе и опсег других природних својстава, творачко велим и животно дејство које се из душе предаје телу, а која је, сачувајући их у себи, оваплоћени Бог Логос објавио на благорасудан и несливен начин, творачко пак у саздању суштинне, каквоћа и количина, из којих и у којима и којима јесте и сагледава се постојање суштастава. Јер и они који су код Јелина философирали суштаства сврставају помоћу десет речи у којима је дакле све садржано и назива се; суштину испунивши празне очи слепога, каквоћу претварајући воду у вино, количину умноживши хлебове, оживљујуће дејство показа дицањем, говорењем, гледањем, слушањем, додиривањем, мислињем, једењем и пијењем, покретањем руку, ходањем, спавањем и овима сличним

καί τά λοιπά, ὅσα ἐν πᾶσι τοῖς
ὑπό τήν φύσιν ἀπαρραλλάξιαν τῆς
κατά φύσιν ἐνδείκνυται ἐνεργείας.

ΠΥΡ. Εὐσεβῶς καί ἀβιάστως τήν
τοῦ Πατρὸς παρέστησας ἔννοιαν,
οὐ μαχομένην, ἀλλά συμβαίνουσαν
διὰ πάντων ταῖς δύο ἐνεργείαις. Τί
δέ περὶ τοῦ ἁγίου Διονυσίου φαμέν,
ἐν τῇ πρὸς Γάϊον τὸν θεραπευτὴν
ἐπιστολῇ, φήσαντος, «Καινήν τινα
τήν θεανδρικήν ἐνέργειαν, περὶ τοῦ
Χριστοῦ, ἐν ἡμῖν πεπολιτευμένον;»

ΜΑΞ. Ἡ καινότης ποιότης
ἐστίν, ἢ ποσότης;

ΠΥΡ. Ποσότης.

ΜΑΞ. Οὐκοῦν καί φύσιν
ἐαυτῇ συνεισάγει τοιαύτην·
εἶπερ πάσης φύσεως ὄρος, ὁ
τῆς οὐσιώδους αὐτῆς ἐνεργείας
καθέστηκε λόγος. Οὐ μόνον
δέ, ἀλλά καί ὅταν λέγη ὁ
Ἀπόστολος, Ἰδοὺ γέγοντε τά
πάντα καινά, οὐδέν ἕτερον
λέγει, ἢ ὅτι, Ἰδοὺ γέγονε τά
πάντα ἐν· εἴτε δέ φύσει, εἴτε
ἐνεργείᾳ τοῦτο καλεῖν βούλεσθε,
τοῦτο τῆς ἡμῶν ἔστω ἐξουσίας.
Εἰ δέ ποιότης ἐστίν ἢ καινότης,
οὐ μίαν δηλοῖ ἐνέργειαν, ἀλλά
τόν καινόν καί ἀπόρρητον
τρόπον τῆς τῶν φυσικῶν τοῦ
Χριστοῦ ἐνεργειῶν ἐκφάνσεως,
τῷ ἀπόρρητῷ τρόπῳ τῆς εἰς
ἀλλήλας τῶν Χριστοῦ φύσεων
περιχωρήσεως προσφόρως,
καί τήν κατά ἄνθρωπον αὐτοῦ
πολιτείαν, ξένην οὖσαν καί

што без разлике пројављује
природно дејство тамо где не-
ма разлике природе.

ΠΙΡ: Благочестиво и неу-
сиљено си представио мисао
Светога оца као сагласну, а не
противну, учењу о два дејства.
А шта да кажемо о Св. Диони-
сију који у Посланици Гају Служителу рече о Христу да је „не-
какво ново богомужно дејство у
нама установио“?

ΜΑКСИΜ: Да ли је новост ка-
квоћа или количина?

ΠΙΡ: Количина.

ΜΑКСИΜ: Зар онда бого-
мужно дејство не подразуме-
ва постојање одговарајуће му
природе? Јер одређење је сваке
природе логос њеног суштин-
ског дејства. И не само то, већ
када Апостол каже „Гле, све је
ново постало“, он онда не каже
ништа друго доли да је „Све по-
стало једно“, било с обзиром на
природу, било с обзиром на деј-
ство, како год нам се прохте. А
ако ли је новост каквоћа, јасно
је да то онда није једно дејство,
већ да је богомужно дејство нов
и неизрецив начин објаве Хри-
стових природних дејстава, и
то у складу са неизрецивим на-
чином међупрожимања Хри-
стових природа, те да оно озна-
чава начин на који се Христос
као човек владао, чудан и па-

παράδοξον, καί τῇ φύσει τῶν ὄντων ἄγνωστον, καί τόν τρόπον τῆς κατά τήν ἀπόρρητον ἔνωσιν ἀντιδόσεως.

ΠΥΡ. Οὔτε ἡ θεανδρική μίαν δηλοῖ;

ΜΑΞ. Οὐχί· τουναντίον γάρ περιφραστικῶς ἡ φωνή διά τῶν ἀριθμουμένων φύσεων τά αὐτῶν ἐνεργείας παραδέδωκεν· εἴπερ ἀποφάσει τῶν ἄκρων, οὐδέν ἐστι μέσον ἐπί Χριστοῦ. Εἰ δέ μίαν δηλοῖ, ἄλλην παρά τήν τοῦ Πατρὸς, ὡς Θεός, ὁ Χριστός ἔξει τήν ἐνέργειαν. Ἄλλης οὖν παρά τόν Πατέρα ἐνεργείας ἔσται ὁ Υἱός· εἴπερ ἡ τοῦ Πατρὸς οὐκ ἔστι θεανδρική· μετά τό καί θεανδρικήν χαρακτηρίζειν φύσιν καί συνιστᾶν. Ἡ γάρ ἐνέργεια, φυική οὔσα, φύσεως ὑπάρχει συστατικός καί ἔμφυτος χαρακτήρ. Καί οἱ τά περί τούτων δέ σκέμματα διαλαβόντες, ἕτερον γένος εἶναι τῆς ποσότητος, καί ἕτερον τῆς ποιότητος εἶπον.

ΠΥΡ. Οὔτε ποσότης, οὔτε ποιότης ἐστίν ἡ καινότης· ἀλλ' οὐσία.

ΜΑΞ. Θαυμάζω πῶς τοῦτο εἰπεῖν ἐθάρρησας. Τῇ οὐσίᾳ τί ἀντιδιαστέλλεται;

ΠΥΡ. Τό μή ὄν.

ΜΑΞ. Τί δέ καινότητι;

ΠΥΡ. Ἡ παλαιότης.

радоксалан, непознат природи суштастава, те начин размене својстава природа по неизрецивом јединству.

ПИР: Дакле, *богомужно дејство* не означава једно дејство?

МАКСИМ: Не, већ нам је на-против ова реч перифрастички, бројањем природа, предала и њихова дејства; па ако се оповргну крајности, за Христа не постоји ништа што је између. Јер ако би било једно дејство, јасно је да ће тада, као Бог, Христос имати другачије дејство, поред Очевог. Син ће дакле бити другог дејства у односу на Оца, јер Очево дејство није богомужно, пошто би то подразумевало и да се природа означи као богомужна. Јер дејство, будући природно, постоји као саставни и урођени знак природе. А и они који су расправљали о овим темама рекоше да је други род количине, а други каквоће.

ПИР: Новост није ни каквоћа нити количина, већ суштина.

МАКСИМ: Чудим се како се осмељујеш да то кажеш. Шта је супротно од суштине?

ПИР: Небиће.

МАКСИМ: А новости?

ПИР: Старост.

ΜΑΞ. Ὡστε οὖν οὐκ οὐσία ἡ καινότης, ἀλλὰ ποιότης. Πῶς δέ, εἰ πρὸς μίαν ἐνεργεῖαν ἐκληψόμεθα τὴν φωνήν, οὐχ ἑαυτῶ γε, καὶ τοῖς λοιποῖς Πατράσιν, ἐναντιούμενον εἰσάγομεν τὸν θεοφάντορα τοῦτον διδάσκαλον; Πάντες γάρ διαρρήδην κοινῇ καὶ εἶπον καὶ εἰδίδαξαν, τὰ τῆς αὐτῆς ὄντα οὐσίας, καὶ τῆς αὐτῆς εἶναι ἐνεργείας· καὶ τὰ τῆς αὐτῆς ὄντα ἐνεργείας, τῆς αὐτῆς εἶναι οὐσίας· καὶ ὅτι τὰ τῆ οὐσία διαφέροντα, καὶ τῆ ἐνεργεία διαφέρουσι· καὶ τὰ τῆ ἐνεργεία διαφέροντα, καὶ τῆ οὐσία διαφέρουσι.

ΠΥΡ. Τοῦτο ἐπὶ τῆς θεολογίας τοῖς Πατράσιν, οὐ μὴν καὶ ἐπὶ τῆς οἰκονομίας εἴρηται. Ὅθεν οὐδέ φιλαλήθους διανοίας καθέστηκε, τὰ ἐπὶ τῆς θεολογίας αὐτοῖς εἰρημένα, μετάγειν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας, καὶ τὴν τοιαύτην συνεισαγαγεῖν ἀτοπίαν.

ΜΑΞ. Εἰ ἐπὶ τῆς θεολογίας μόνον εἴρηται τοῖς Πατράσιν, οὐκ ἄρα μετὰ τὴν σάρκωσιν, καθ' ὑμᾶς, συνθεολογεῖται ὁ Υἱὸς τῷ Πατρὶ. Εἰ δέ οὐ συνθεολογεῖται, οὐδέ συναριθμεῖται κατὰ τὴν ἐπὶ κλησιν τοῦ βαπτίσματος· καὶ εὐρεθῆσεται κενὴ ἡ πίστις καὶ τὸ κήρυγμα.

Καὶ πάλιν, εἰ οὐ συνθεολογεῖται μετὰ τὴν σάρκωσιν ὁ Υἱὸς τῷ Πατρὶ, οὔτε τῆς αὐτῆς ἔσται οὐσίας· τὰ γὰρ τῷ λόγῳ διαφέροντα, καὶ τῆ φύσει διοίσει πάντως.

Καὶ πάλιν, εἰ οὐ συνθεολογεῖται ὁ Υἱὸς τῷ Πατρὶ μετὰ τὴν σάρκωσιν,

ΜΑКСИМ: Онда новост ни је суштина, већ каквоћа. Ако прихватимо одређење *jedno dejstvo*, како да избегнемо то да овај богојављени учитељ не противречи само себи, већ и осталим оцима? Јер сви су заједно недвосмислено и рекли и научавали да је оно што је исте суштине, истога и дејства, а оно истога дејства је и исте суштине, те да се оно што се по суштини разликује, разликује и по дејству, а оно пак по дејству, и по суштини.

ПИР: Ово су оци рекли за теологију, не и за икономију. Тако не припада истинољубивом уму да оно што су оци рекли за теологију преводи у икономију и тако доведе до оваквих неприлика.

ΜΑКСИМ: Ако ли су оци ово рекли само за теологију, онда након оваплоћења, по вама, Син више не би био предметом теологије. А ако ли се не сабогословствује [Оцу и Духу], онда се ни не набраја са њима у крштењском призиву, па ће се вера и проповед показати празнима.

И опет, ако се не сабогословствује након оваплоћења Син Оцу, биће да није ни исте суштине; оно, наиме, што се по логосу разликује и природом ће свагда бити различито.

И опет, ако се не сабогословствује Син Оцу након ова-

τίνι ἀπονείμωμεν τό, Ὁ Πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὼ ἐργάζομαι; Καί Ἄ ἂν βλέπῃ τόν Πατέρα ποιοῦντα, καί ὁ Υἱός ὁμοίως ποιεῖ; Καί Εἰ ἐμοί οὐ πιστεύετε, τοῖς ἔργοις μου πιστεύσατε; Καί Τά ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ; Καί Ὅσπερ ὁ Πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καί ζωοποιεῖ, οὕτω καί Υἱός, οὗς θέλει, ζωοποιεῖ; Ταῦτα γάρ πάντα, οὐ μόνον τῆς αὐτῆς ὄντα οὐσίας καί μετὰ σάρκωσιν τῷ Πατρὶ δείκνυσιν αὐτόν, ἀλλὰ καί τῆς αὐτῆς ἐνεργείας.

Καί πάλιν, εἰ ἡ περὶ τὰ ὄντα πρόνοια ἐνέργεια Θεοῦ τυγχάνει αὕτη δέ οὐ μόνον Πατρός καί Πνεύματος, ἀλλὰ καί Υἱοῦ καί μετὰ σάρκωσίν ἐστιν ἄρα καί τῆς αὐτῆς ἐστιν ἐνεργείας τῷ Πατρὶ καί μετὰ σάρκωσιν.

Καί πάλιν, εἰ τὰ θαύματα ἐνέργεια Θεοῦ τυγχάνει ἐκ δέ τῶν θαυμάτων τῆς αὐτῆς ὄντα οὐσία τῷ Πατρὶ ἐγνώκαμεν ἄρα ἐκ τῆς αὐτῆς ἐνεργείας τῆς αὐτῆς ὧν τῷ Πατρὶ ἐδείχθη οὐσίας καί συνθεολογεῖται αὐτῷ καί μετὰ σάρκωσιν.

Καί πάλιν, εἰ οὐσιωδῶς πρόσεστι τῷ Θεῷ ἡ δημιουργική ἐνέργεια τὰ δέ οὐσιωδῶς προσόντα, καί ἀναφαίρετα ἀνάγκη αὐτοὺς, ἢ τῆς αὐτῆς τῷ Πατρὶ καί μετὰ σάρκωσιν ἐνεργείας αὐτόν οὐ λέγοντας, μηδὲ τῆς αὐτῆς αὐτῷ λέγειν οὐσίας εἶναι ἔνθα γάρ ἡ κατὰ φύσιν ἐνέργεια οὐκ ἐστιν, οὐδέ ἡ φύσις ἔσται ποτ' ἂν ἢ τῆς αὐτῆς αὐτῷ λέγοντας αὐτόν οὐσίας, καί τῆς αὐτῆς λέγειν ἐνεργείας, καί συνθεολογεῖν τῷ Πατρὶ καί μετὰ σάρκωσιν ἔνθα γάρ

плоћења, на кога се односе речи: *Ошац мој до сада дела, и ја делама?*¹⁷ И *Шшо види Оца да чини, шшо истшо чини и Син?*¹⁸ И *Јер као шшо Ошац њодиге мршве и оживљава шако и Син које хоће оживљава?*¹⁹ Јер ово све не само да га показује као по суштини истог са Оцем и након оваплоћења, већ и као истог по дејству.

И опет, ако је промисао о бићима дејство Божије, оно није само дејство Оца и Духа, већ и Сина, и то и након оваплоћења; тако је Син истога дејства са Оцем и након оваплоћења.

И опет, уколико су чуда дејство Божије, а по чудима смо познали да је исте суштине са Оцем, следи да се на основу истога дејства показао да је исти суштином са Оцем, па се тако сабогословствује њему и након оваплоћења.

И опет, ако творачко дејство суштински припада Богу, а суштинска својства нужно су и неуклоњива, па ако се не каже да након оваплоћења није истога дејства са Оцем, онда треба рећи да није ни исте суштине. Јер тамо где нема природнога дејства, никако не може бити ни саме природе. А ако се каже да је исте суштине са Оцем, тиме се говори и да је истога дејства, па се тако и након оваплоћења са њим богословствује.

¹⁷ Јн. 5, 17.

¹⁸ Јн. 5, 19.

¹⁹ Јн. 5, 21.

ή φύσις, ἐκεῖ καί ἡ κοινή κατ' αὐτήν ἀπαρλείπτως ἔσται ἐνέργεια.

ΠΥΡ. Οὐκ ἐπ' ἀναιρέσει τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας τὴν μίαν λέγομεν ἐνέργειαν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀντιδιαστελλομένη ἡ φύσις τῆ θεία ἐνεργεία, πάθος λέγεται κατὰ τοῦτο.

ΜΑΞ. Κατὰ τοῦτον τόν λόγον, καί οἱ μίαν φύσιν λέγοντες, οὐκ ἐπ' ἀναιρέσει τῆς ἀνθρωπίνης ταύτην λέγουσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀντιδιαστελλομένη ἡ φύσις τῆ θεία παθητική λέγεται κατὰ τοῦτο.

ΠΥΡ. Τί οὖν; οὐ πρός τὴν θείαν ἐνέργειαν διαστολῇ οἱ Πατέρες πάθος τὴν ἀνθρωπίνην προσηγόρευσαν κίνησιν;

ΜΑΞ. Μὴ γένοιτο· οὐδενός γάρ, καθόλου φάναι, ὑπαρξίς ἐκ παραθέσεως, ἢ ἐκ συγκρίσεως γινώσκειται ἢ ὀρίζεται ἢ οὕτω δ' ἂν ἀλληλαίτια εὐρεθήσονται ὄντα τὰ πράγματα. Εἰ γάρ διὰ τό ἐνέργειαν εἶναι τὴν θείαν κίνησιν, ἢ ἀνθρωπίνη πάθος ἐστὶ πάντως καί διὰ τό ἀγαθὴν εἶναι τὴν θείαν φύσιν, πονηρά ἔσται ἢ ἀνθρωπίνη. Ὁμοίως δέ καί κατὰ τὴν σύν ἀντιθέσει ἀντιστροφῆν, διὰ τό πάθος λέγεσθαι τὴν ἀνθρωπίνην κίνησιν, ἢ θεία κίνησις ἐνέργεια λέγεται καί διὰ τό πονηράν εἶναι τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀγαθή

Тамо, наине, где је природа, биће без изузетка и њено опште дејство.

ПИР: Када кажемо да је једно дејство тиме не укидамо човечанско дејство, већ, будући да је оно супротстављено божанском дејству, назива се трпљењем²⁰ насупрот овоме.

МАКСИМ: У складу са том тврдњом, и они који говоре да је једна природа, не кажу то мислећи на укидање човечанске природе, већ се тиме каже како је она у односу на божанску трпна.

ПИР: Шта дакле? Зар оци нису рекли да према божанском дејству човечански покрет стоји трпно?

МАКСИМ: Далеко било! Јер нема постојања које се познаје и одређује поређењем или мешањем; ако ли је тако, биће да су ствари једне другима узрок. Ако ли је због тога што је дејство божански покрет, човечански трпљење, биће и да је, с обзиром да је божанска природа добра, људска зла. Подобно томе, обративши поредак супротности, ако се човечански покрет назива трпљењем, божански треба назвати дејством, или треба рећи да ће божанска природа бити добра, зато што је човечанска

²⁰ Страст, „пасивност“, у овом одељку преводимо као „трпљење“ или страст, с обзиром на контекст.

ἔσται ἡ θεία. Ἀλλ' ἄπαγε· πολλῆς γὰρ ὄντως ἀβελτηρίας ἐστὶ ταῦτα.

ΠΥΡ. Τί οὖν; οὐκ ὠνόμασαν πάθος τὴν ἀνθρωπίνην κίνησιν οἱ Πατέρες;

ΜΑΞ. Πολυτρόπως αὐτὴν πρὸς τὰς ὑποκειμένας δηλονότι ἐννοίας, ὠνόμασαν.

ΠΥΡ. Πῶς τοῦτο λέγεις;

ΜΑΞ. Προσηγόρευσαν αὐτὴν καὶ δύναμιν, καὶ ἐνέργειαν, καὶ διαφοράν, καὶ κίνησιν, καὶ ιδιότητα, καὶ ποιότητα, καὶ πάθος, οὐ κατὰ ἀντιδιαστολήν τῆς θείας· ἀλλ' ὡς μὲν συνεκτικὴν ἀναλλοίωτον, δύναμιν· ὡς δὲ χαρακτηριστικὴν καὶ τὴν ἐν πᾶσι τοῖς ὁμοειδέσιν ἀπαρραλλάξιαν ἐκφαίνουσιν, ἐνέργειαν· ὡς δὲ ἀφοριστικὴν, διαφοράν· ὡς δὲ ἐνδεικτικὴν, κίνησιν· ὡς δὲ συστατικὴν, καὶ μόνη αὐτῇ καὶ οὐκ ἄλλῃ προσοῦσαν, ιδιότητα· ὡς δὲ εἰδοποιόν, ποιότητα· ὡς δὲ κινουμένην, πάθος. Πάντα γὰρ τὰ ἐκ θεοῦ, καὶ μετὰ θεόν, πάσχει τῷ κινεῖσθαι, ὡς μὴ ὄντα αὐτοκίνησις, ἢ αὐτοδύναμις· οὐ κατὰ ἀντιδιαστολήν οὖν, ὡς εἴρηται, ἀλλὰ διὰ τὸν δημιουργικῶς αὐτοῖς ἐντεθέντα παρὰ τῆς τό πᾶν συστημαμένης αἰτίας λόγον. Ὅθεν καὶ μετὰ τῆς θείας συνεκφωνοῦντες αὐτὴν, ἐνέργειαν προσηγόρευσαν. Ὁ γὰρ εἰπὼν, «Ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρω μορφῇ μετὰ τῆς

зла. Но, оставимо се овако великих глупости.

ПИР: Шта дакле? Зар оци ни су назвали страшћу човечански покрет?

МАКСИМ: Називали су га различито с обзиром на предпостављене замисли, разуме се.

ПИР: Како то мислиш?

МАКСИМ: Називали су га силом, дејством, одликом, покретом, својством и каквоћом, страшћу, али не по супротстављености са божанским покретом, већ као неотуђиву основну силу, као изображујуће дејство које у свима једноврснима пројављује јединство, као одређујућу разлику, као откривајући покрет, као саставно својство, само њој [људској природи] и ниједној другој припадајуће, као врстотворећу каквоћу, као страст која се покреће. Јер све што је од Бога, после њега је, па трпи покретање, будући да није по себи у покрету и сили, и то не због супротстављености, како је речено, већ због логоса који му је творачки усађен од узрока који је све саставио. Отуда га и назваше дејством, помињући га заједно са божанским. Зар је шта друго могао мислити онај који рече да „оба обличја дејствују у међусобном заједништву“? Или пак онај што рече „провевши че-

θατέρου κοινωνίας,» τί ἕτερον πεποίηκεν; ἢ ὁ εἰπών· «Καί γάρ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀπόσιτος διαμείνας, ὕστερον ἐπέινασεν· ἔδωκε γάρ τῇ φύσει, ὅτε ἠθέλησε, τά ἴδια ἐνεργῆσαι;» ἢ οἱ διάφορον αὐτοῦ φήσαντες ἐνέργειαν; ἢ οἱ διπλῆν, ἢ οἱ ἄλλην καί ἄλλην;

ΠΥΡ. Ἐπ' ἀληθείας, καί ἡ περί τῶν ἐνεργειῶν ζήτησις ἀτοπον ἔδειξε τὴν μίαν ἐνέργειαν, καθ' οἰανδήποτε τρόπον ἐπὶ Χριστοῦ λεγομένην. Ἀλλὰ συγγνώμην αἰτῶ καί ὑπὲρ ἑμαυτοῦ, καί τῶν προλαβόντων. Ἐξ ἀγνοίας γάρ εἰς τὰς ἀτόπους ταύτας ἐξηνέχθημεν ἐννοίας καί ἐπιχειρήσεις· καί παρακαλῶ εὐρεῖν τρόπον, ἵνα καί ἡ ἐπεΐσακτος αὕτη ἀτοπία καταργηθῆ, καί ἡ μνήμη τῶν προλαβόντων φυλαχθῆ.

ΜΑΞ. Ἄλλος οὐκ ἔστι τρόπος, ἢ παρασιωπηθῆναι μὲν τὰ πρόσωπα· ἀναθεματισθῆναι δὲ τὰ τοιαῦτα δόγματα.

ΠΥΡ. Ἀλλ' εἰ τοῦτο γένηται, εὐρίσκονται τούτοις συνεκβαλλόμενοι, Σέργιος τε καί ἡ ἐπὶ ἐμοῦ γενομένη σύνοδος.

ΜΑΞ. Θαυμάζειν ὕπεστί μοι, πῶς σύνοδον ἀποκαλεῖς, τὴν μὴ κατὰ νόμους καί κανόνας συνοδικούς ἢ θεσμούς γενομένην ἐκκλησιαστικούς· οὔτε γάρ ἡ ἐπιστολή ἐγκύκλιος κατὰ συναίνεσιν τῶν πατριαρχῶν γέγονεν· οὔτε τόπος ἢ ἡμέρα

трдесет дана без жеље да једе, на послетку огладне; када захтеде, дакле, допусти природи да дејствује“? Или пак они који је назваше његовом разликом? Или пак они који говораху о двојственом, или пак о једном и другом дејству?

ПИР: Заиста је расправа о дејствима показала како је на сваки начин неприлично говорити о једном дејству у Христу. Зато молим опроштај и за себе, и за моје претходнике. Из незнања се, наима, увукосмо у ове неприличне замисли и намере, па молим да се нађе начин да се одбаци ова страна недоличност, али и да се спомен мојих претходника сачува.

ΜΑΞИМ: Нема другог начина доли да се прећуте личности, а да њихови догмати буду предати анатеми.

ПИР: Али ако тако буде, са њима се одбацују и Сергије и сабор који сам ја сазвао.

ΜΑΞИМ: Чуђење ме узима како сабором називаш оно што се није збило у складу са законом, саборским канонима и црквеним поретком. Наима, није било окружне посланице коју су одобрили патријарси, нити

ὕπαντήσεως ὠρίσθη. Οὐκ εἰσαγωγικός τις ἢ κατήγορος ἦν. Συστατικὰς οἱ συνελθόντες οὐκ εἶχον, οὔτε οἱ ἐπίσκοποι ἀπὸ τῶν μητροπολιτῶν, οὔτε οἱ μητροπολίται ἀπὸ τῶν πατριαρχῶν. Οὐκ ἐπιστολαί ἢ τοποτηρηταί, ἀπὸ τῶν ἄλλων πατριαρχῶν ἐπέμφθησαν. Τίς οὖν λόγου μεμοιραμένος, σύνοδον καλεῖν ἀνάσχοιτο, τὴν σκανδάλων καὶ διχονοίας ἄπασαν πληρώσασαν τὴν οἰκουμένην;

ΠΥΡ. Εἰ οὐκ ἔστιν ἕτερος τρόπος, ἢ οὗτος, πάντων τὴν ἑμαυτοῦ προτιμῶν σωτηρίαν, ἐτοίμως ἔχων μετὰ πάσης τοῦτο ποιῆσαι πληροφορίας· ἐν καὶ μόνον παρακαλῶν, ὥστε ἀξιοθῆναί με προηγουμένως μὲν τῆς τῶν ἀποστολικῶν σηκῶν μᾶλλον δέ, αὐτῶν τῶν κορυφαίων ἀποστόλων προσκυνήσεως· λοιπὸν δέ, καὶ τῆς κατὰ πρόσωπον τοῦ ἁγιωτάτου πάπα, θεᾶς· καὶ αὐτῷ ἐπιδοῦναι τῶν ἀτόπως γεγεννημένων λίβελλον.

Таῦτα αὐτοῦ εἰρηκότος, Μάξιμος καὶ Γρηγόριος ὁ πατρίκιος εἶπαν· Ἐπειδὴ ἡ πρότασίς σου ἀγαθὴ τυγχάνει, καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ συμβαλλομένη, οὕτω καὶ γένηται.

Ἐν ταύτῃ οὖν τῇ μεγαλωνύμφῳ σύν ἡμῖν γενόμενος Ῥωμαίων πόλει, τὴν ὑπόσχεσιν ἐπλήρωσε· κατακρίνας μὲν τὰ τῆς ἀσεβοῦς

је одређено место и дан сусрета. Није било оптуженог и тужитеља. Они што се сабраше нису имали писма препоруке, епископи писма својих митрополита, а митрополити својих патријараха. Нити су пак сви патријарси послали посланице или своје намешнике. Који би разуман човек себи допустио да сабором назове оно што је целу васељену испунило саблазни и несагласја?

ПИР: Ако не постоји други начин до овај, стављајући испред свега моје спасење, приправан сам да све ово учиним са пуном вером, молећи само једно, наиме, да прво будем удостојен поклоњења апостолској светињи, најпре самим корифејима апостола, а онда и личног сусрета са најсветијим папом и да њему предам писмо о недоличним стварима које су се догодиле.

Пошто је он ово изговорио, Максим и Григорије патриције рекоше: „Пошто налазимо да је твој предлог добар и Цркви повољан, нека тако и буде“.

Обревши се са нама у том великоименитом граду Римљана, испуни обећање осудивши безбожне догма-

Ἐκθέσεως δόγματα· ἐνώσας δέ ἑαυτὸν διὰ τῆς ὀρθοδόξου ὁμολογίας τῇ ἀγία, καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ, χάριτι καὶ συνεργείᾳ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

те Изложења, присајединивши се православним вероисповедањем светој, саборној и апостолској Цркви, благодаћу и садејством великога Бога и Спаса нашега Исуса Христа, коме нека је слава у векове векова. Амин.

*Превод и коментари:
Вукашин Милићевић*

Примљено: 9.10.2012.
Одобрено: 20.11.2012.